

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ, ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ»

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

«Το Ισλαμικό Κράτος (ISIS) ως εκφραστής των ιδεών του ισλαμικού
φονταμενταλισμού στο Ιράκ την περίοδο 2013-2023»

"The Islamic State (ISIS) as an expression of the ideas of Islamic
Fundamentalism in Iraq in the Period 2013-2023"

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θεοφάνης Τζεβελέκος

Αθήνα, 2023

Τριμελής Επιτροπή

Καραγιαννοπούλου Χαρά, Επίκουρη Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου (επιβλέπουσα)

Κοππά Μαρία-Ελένη, Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Λάβδας Κωνσταντίνος, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου

Copyright ©Θεοφάνης Τζεβελέκος, 2023

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	5
Περίληψη	6
1.Ιδεολογικά χαρακτηριστικά του θρησκευτικού φονταμενταλισμού	7
i.Μια ερμηνεία για τον θρησκευτικό φονταμενταλισμό.....	8
ii.Η προβληματική της εννοιοδότησης του θρησκευτικού φονταμενταλισμού	9
2. Οργανωτικά χαρακτηριστικά των φονταμενταλιστικών κινήματων	10
3, Σημαντικοί θεωρητικοί του ισλαμικού φονταμενταλισμού	11
4. Σημαντικές έννοιες και θεωρίες του ισλαμικού φονταμενταλισμού	14
5.Το σταρτηγικό δόγμα του ιερού πολέμου(τζιχάντ)	18
6. Η ιδεολογία του ισλαμικού φονταμενταλισμού	21
i.Μια διαδρομή του φονταμενταλισμού σε σχέση με το Ισλάμ.....	22
7. Χρονολόγιο δράσης του ISIS στο Ιράκ 2013-2023.....	25
8. Ο ρόλος των Η.Π.Α. στην μετά-ISIS εποχή στο Ιράκ	30
9. Η στρατηγική του ISIS στο Ιράκ	31
10. Ιρακινή Κυβέρνηση και ISIS.....	34
i. Η ιρακινή Κυβέρνηση, οι σύμμαχοί της και οι αντίπαλοί της.....	34
ii.Ένοπλες Δυνάμεις της Κυβέρνησης του Ιράκ.....	35
iii.Εσωτερικοί Σύμμαχοι της ιρακινής Κυβέρνησης.....	36
iv.Περιφερειακοί Σύμμαχοι της ιρακινής κυβέρνησης	37
v. Ένοπλη Αντιπολίτευση στην ιρακινή Κυβέρνηση.....	38
11. Δημόσιος λόγος του ISIS	42
Συμπεράσματα.....	43
Βιβλιογραφία.....	44

Εισαγωγή

Στην κάτωθι διπλωματική εργασία παρουσιάζεται η δράση του ISIS η αλλιώς Ισλαμικού Κράτους κατά την περίοδο 2013-2023 στην περιοχή του Ιράκ και το πως εκφράζονται μέσα από αυτόν οι αρχές του ισλαμικού φονταμενταλισμού. Το επιστημονικά ερωτήματα που με απασχόλησαν σχετίζονται με τις ιδέες και τις στοχεύσεις μιας φονταμενταλιστικής ομάδας που ασκεί ένοπλη βία για να επιβάλει τις απόψεις της. Τα φονταμενταλιστικά κινήματα κατά τη σύγχρονη νεωτερική περίοδο πολιτικοποιούν την θρησκεία, εργαλαιοποιώντας αποσπασματικές θέσεις αυτής για την επίτευξη των πολιτικών τους σκοπών. Οι απανταχού φονταμενταλιστές είναι επίσης πολέμιοι της προόδου και της εκκοσμίκευσης (secularization). Για τις ανάγκες εκπόνησης της εν λόγω εργασίας αξιοποίησα βιβλιογραφικές πηγές, επιστημονικά άρθρα από ηλεκτρονικές πηγές, εκθέσεις (reports) δεξαμενών σκέψης (think tanks) καθώς και ειδησεογραφικά άρθρα ως δευτερογενές πηγές ανάλυσης. Ως προς την μεθοδολογία για την συγγραφή της, ακολούθησα την ποσοτική μέθοδο.

Περίληψη

Το Ισλαμικό Κράτος ή αλλιώς ISIS αποτελεί μία τρομοκρατική οργάνωση που επιδιώκει να διαδώσει και να επιβάλει τις αρχές του ισλαμικού φονταμενταλισμού στο κράτος του Ιράκ τα τελευταία δέκα χρόνια (2013-2023) εκμεταλλευόμενο τις πολιτικές παθογένειες (περίπτωση fail state) και άλλους παράγοντες όπως είναι οι θρησκευτικοί διαχωρισμοί και η παρουσία ξένων δυνάμεων(Η.Π.Α.), που του προσέδωσαν απήχηση και δημοφιλία εντός της κοινωνίας. Παρακάτω παρουσιάζονται λεπτομερώς οι ιδεολογικές θέσεις του ισλαμικού φονταμενταλισμού, οι κύριοι εκπρόσωποι αυτού καθώς επίσης και τα χαρακτηριστικά των φονταμενταλιστικών κινημάτων που φέρνουν στην δημόσια σφαίρα την θρησκεία, χαράσσοντας έτσι έναν επικαιροποιημένο αντι-Διαφωτιστικό και αντί-φιλελεύθερο μονοπάτι στην διεθνή πολιτική. Το Ισλαμικό Κράτος λειτουργεί αναθεωρητικά ως προς τα διεθνή σύνορα σε ευθεία σύγκρουση με ότι σχετίζεται με την Δύση, όπως είναι η κυρίαρχη μορφή πολιτικής οργάνωσης διεθνώς, αυτή του έθνους-κράτους. Επιπλέον, παρουσιάζονται ένα σύντομο χρονολόγιο δράσης του ISIS στην περιοχή του Ιράκ, η στρατηγική του και το δόγμα του ιερού πολέμου (τζιχάντ) στο οποίο επιδίδεται θέλοντας να εξοντώσει τους εν δυνάμει ιδεολογικούς του και όχι μόνο αντιπάλους. Από το 2019 μέχρι και τις ημέρες μας το ISIS, βρίσκεται σε συρρίκνωση βιώνοντας την στρατηγική ήττα καθώς δεν κατάφερε να πετύχει τον πολιτικό του σκοπό, δηλαδή την ίδρυση του Χαλιφάτου που οραματιζόταν.

1.Ιδεολογικά χαρακτηριστικά του θρησκευτικού φονταμενταλισμού

Οι σύγχρονες εκδηλώσεις του θρησκευτικού φονταμενταλισμού συνθέτουν μία από τις όψεις της γενικότερης αναζωπύρωσης, η οποία παρατηρείται στα περισσότερα αλλά όχι σε όλα τα μέρη του κόσμου, με τη Δυτική Ευρώπη να αποτελεί εξαίρεση σε αυτή τη γενικότερη τάση. Είναι χρήσιμο να θεωρήσει κανείς τις διάφορες εκφάνσεις του σύγχρονου θρησκευτικού φονταμενταλισμού ένα αντι-κίνημα το οποίο αντιτίθεται, συχνά με μαχητικότητα, σε αυτό που οι οπαδοί του αντιλαμβάνονται ως την αμείλικτη πορεία της εκκοσμίκευσης η οποία οδηγεί τη θρησκεία σε πολιτική και δημόσια περιθωριοποίηση και ιδιωτικοποίηση. Για πολλούς παρατηρητές, αλλά και «συνηθισμένους» ανθρώπους, ένα επιπλέον καθοριστικό χαρακτηριστικό οποιουδήποτε τύπου θρησκευτικού φονταμενταλισμού είναι ο πολιτικός και κοινωνικός του συντηρητισμός. Σε κοινωνικό επίπεδο, ο θρησκευτικός φονταμενταλισμός θεωρείται οπισθοδρομικός, αντι-μοντέρνος, εγγενώς αντίθετος στην αλλαγή. Εντούτοις, ας σημειωθεί ότι αν αυτό ίσχυε, τότε θα ήταν δύσκολο να δοθούν ικανοποιητικές εξηγήσεις για κάποια *επαναστατικά πολιτικά αιτήματα και προγράμματα* στοχαστών και ακτιβιστών του θρησκευτικού φονταμενταλισμού. Κάποιοι από αυτούς, ειδικά οι ισλαμιστές της Μέσης Ανατολής αλλά και του υπόλοιπου μουσουλμανικού κόσμου, στοχεύουν στην εκδίωξη καθεστώτων τα οποία θεωρούν αντι-ισλαμικά και στην αντικατάστασή τους από πιο αυθεντικές ισλαμικές Κυβερνήσεις.

Από την άλλη πλευρά, κάποιοι χριστιανοί φονταμενταλιστές στις Η.Π.Α. (οι οποίοι πιστεύουν στο αλάθητο της Βίβλου και ασπάζονται μια σύγχρονη μορφή Χιλιασμού – σύμφωνα με την οποία ο Ιησούς θα κυβερνήσει για χίλια χρόνια πάνω στη Γη) φαίνεται ότι εγγίζουν περισσότερο την παραδοσιακή άποψη. Αυτό συμβαίνει διότι αρκετά συχνά συστοιχίζονται με τις συντηρητικές πολιτικές δυνάμεις, κάτι που παρατηρείται στις Η.Π.Α., με στόχο την προσπάθεια αναίρεσης οποιωνδήποτε στοιχείων εκλαμβάνουν οι ίδιοι ως σύμπτωμα μιας αθέμιτης φιλελευθεροποίησης και αποδυνάμωσης των παραδοσιακών κοινωνικών και ηθικών αρχών, κάτι που κατ' αυτούς κάνει η εκκοσμίκευση. (Haynes, 2018)

i.Μια ερμηνεία για τον θρησκευτικό φονταμενταλισμό

Σύμφωνα με τους Woodhead και Heelas, ο θρησκευτικός φονταμενταλισμός είναι ένα «σύγχρονο κίνημα του 20^{ου} αιώνα» με ιστορικές ρίζες. Εννοιολογικά, ο όρος χρησιμοποιήθηκε ευρέως από την δεκαετία του 1970 για να περιγράψει πολυάριθμες, εμφανώς διαφορετικές μεταξύ τους, θρησκευτικές και πολιτικές εξελίξεις σε όλον τον κόσμο. Ωστόσο, ο όρος είχε χρησιμοποιηθεί πρώτη φορά έναν αιώνα πριν, από τους συντηρητικούς χριστιανούς στις Η.Π.Α. προκειμένου να περιγράψουν τον εαυτό τους: υποστήριζαν πως επιθυμούσαν την επιστροφή σε ό, τι θεωρούσαν «τα θεμέλια» της θρησκείας τους όπως αυτά παρουσιάζονται στη Βίβλο. Αυτοί οι άνθρωποι προέρχονταν συνήθως από τον «βασικό κορμό», δηλαδή τα εδραιωμένα προτεσταντικά δόγματα, και όχι από την Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία. Εντούτοις, σήμερα ο όρος «θρησκευτικός φονταμενταλισμός» κατέληξε να χρησιμοποιείται ευρέως και να αποδίδεται ως χαρακτηρισμός σε μια πληθώρα ομάδων οι οποίες ανήκουν σε διάφορες θρησκευτικές παραδόσεις και απαρτίζονται από άτομα τα οποία μοιράζονται μια έντονα συντηρητική θρησκευτική στάση. (Haynes, 2018)

Σε γενικές γραμμές, τόσο ο χαρακτήρας όσο και η επίδραση των φονταμενταλιστικών δογμάτων σχετίζονται με ένα σύμπλεγμα ηθικών και κοινωνικών ζητημάτων που αφορούν τις αλληλεπιδράσεις Κράτους – κοινωνίας. Σε κάποιες περιπτώσεις, η αμυντική στάση των «θρησκευτικών φονταμενταλιστών» προέκυψε από την πεποίθηση πως δέχονταν επίθεση από τον εκμοντερνισμό, την εκκοσμίκευση ή/και από την «εισβολή» ξένων εθνοτικών, πολιτισμικών ή θρησκευτικών ομάδων. Ενίοτε, αυτή η στάση εξελισσόταν σε μια ευρεία κοινωνικοπολιτική επίθεση, με στόχο την επαναφορά της πρότερης κατάστασης, και συνεπαγόταν τη στοχοποίηση των πολιτικών ηγετών και των «ασυνεπών» ομόθρησκων τους, λόγω της θεωρούμενης ανεπάρκειας και αδυναμίας τους. Θέτοντας τις βάσεις για τις θρησκευτικές και πολιτικές τους προοπτικές, οι θρησκευτικοί φονταμενταλιστές επιστρέφουν στον πυρήνα των θρησκευτικών κειμένων (όπως η χριστιανική Βίβλος ή το Κοράνι) και προσπαθούν να ανακαλύψουν την «άποψη» του Θεού σχετικά με ποικίλα κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα. Πολλές φορές δε προβαίνουν σε επιλεκτική/αποσπασματική ανάγνωση με σκοπό να διαμορφώσουν τα θεμέλια των προγραμμάτων της μεταρρύθμισης. (Haynes, 2018)

Συχνά διατυπώνεται η άποψη πως η προέλευση των σύγχρονων θρησκευτικών φονταμενταλισμών σχετίζεται με τη διάψευση των υποσχέσεων της νεωτερικότητας και συνιστά αντίδραση στις ποικίλες εκφάνσεις της διαδικασίας του εκμοντερνισμού, ιδιαίτερα στην έκπτωση των ηθικών αξιών και πολύ περισσότερο εκείνων που υπονομεύουν την οικογένεια ως κοινωνικό θεσμό. Για πολλούς θρησκευτικούς φονταμενταλιστές, ο Θεός κινδυνεύει να αντικατασταθεί από το ευαγγέλιο της τεχνολογικής προόδου, το οποίο θα επιφέρει σαρωτικές κοινωνικοοικονομικές αλλαγές. Σε όλον τον κόσμο, ειδικά μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, ο ρυθμός των κοινωνικοοικονομικών αλλαγών αποτέλεσε αποτέλεσμα πρόκληση για τις παραδοσιακές συνήθειες, τις πεποιθήσεις και τις κουλτούρες. Οι κοινωνίες βρέθηκαν υπό σημαντική και διαρκή πίεση προκειμένου να εκμοντερνιστούν. Εξίσου σημαντικό ήταν το γεγονός πως στον όλο και πιο υλιστικό κόσμο η αξία του ατόμου μετριόταν με βάση τα κοσμικά πρότυπα της ευμάρειας και του κοινωνικού κύρους και η θρησκεία φαινόταν ολοένα και περισσότερη αγνοημένη, υποτιμημένη ή απειλούμενη. Έτσι, για πολλούς φονταμενταλιστές, οι ανεπιθύμητες πολιτισμικές και οικονομικές αλλαγές ήταν οι αιτίες της δημιουργίας αυτού που θεωρούσαν τοξικό κοκτέιλ θρησκευτικής, ηθικής και κοινωνικής παρακμής. (Haynes, 2018)

ii. Η προβληματική της εννοιοδότησης του θρησκευτικού φονταμενταλισμού

Σε αυτό το σημείο ερχόμαστε αντιμέτωποι με ένα σημαντικό ζήτημα ανάλυσης. Συχνά υπονοείται πως ο όρος «θρησκευτικός φονταμενταλισμός» είναι κενός, στερημένος από οποιαδήποτε νοηματοδότηση. Θεωρείται ότι χρησιμοποιείται εσφαλμένα και περιστασιακά, κατά κύριο λόγο από «δυτικούς φιλελεύθερους», για «ένα ευρύ φάσμα θρησκευτικών φαινομένων τα οποία έχουν ελάχιστα κοινά στοιχεία μεταξύ τους, εκτός βέβαια από το γεγονός ότι εκλαμβάνονται από αυτούς ως ανησυχητικά!». Αυτή η άποψη διατείνεται ότι ο αριθμός των ατόμων και το εύρος των ομάδων που χαρακτηρίζονται ως «φονταμενταλιστές» είναι τόσο μεγάλα (από τον επαναστατικό πολιτικό Ισλαμισμό του Ιρανού διανοούμενου Ali Shariati, του Αιγύπτιου Sayyid Qutb, του Πακιστανού Maulana Maududi και του Σαουδάραβα Usama bin Laden, μέχρι τους κοινωνικά συντηρητικούς χριστιανούς των Η.Π.Α., όπως ο Pat Robertson και ο Jerry Falwell), που τελικά ο όρος στερείται σαφήνειας, ακρίβειας και νοήματος. (Haynes, 2018)

Κατά συνέπεια, οι Hallencreutz και Westerlund διαβεβαιώνουν ότι η ευρεία χρήση του όρου «θρησκευτικός φονταμενταλισμός» έχει καταλήξει να είναι ολοένα και πιο ακατάλληλη. Συνοψίζοντας, εκλαμβάνόμενος ως απαξιωτικός, συνδεδεμένος με τα δυτικά στερεότυπα και τις χριστιανικές θεωρήσεις, η συχνή χρήση του εύκολα προκαλεί παρεξηγήσεις και παρεμποδίζει την κατανόηση των δυναμικών και των χαρακτηριστικών των διαφορετικών θρησκευτικών ομάδων που έχουν σαφείς πολιτικές στοχεύσεις. (Haynes, 2018)

2. Οργανωτικά χαρακτηριστικά των φονταμενταλιστικών κινήματων

Τα φονταμενταλιστικά (θεμελιοκρατικά) κινήματα έχουν την τάση να θεωρούν τα μέλη τους ως «εκλεγμένη» ομάδα. Είναι αυτοί που παρέχουν τη μαρτυρία τους ενώπιον του κόσμου και μερικές φορές με μια περιφέρεια συμπαθούντων. Υπ' αυτή την άποψη, η θεμελιοκρατία υπενθυμίζει εκ νέου το κλασικό πρότυπο της ιδεατής «ομάδας». Η θεμελιοκρατία επιβάλλει σαφή σύνορα: αυτό είναι το δεύτερο οργανωτικό χαρακτηριστικό. Οι φονταμενταλιστές τείνουν να ζουν εντός «των τειχών» για να απομονωθούν από τον σύγχρονο αμαρτωλό κόσμο που αλλοτριώνει την ανθρώπινη φύση. Σε πολλές όμως περιπτώσεις υπάρχουν και οι διαφορετικές αποχρώσεις. Για παράδειγμα στις φονταμενταλιστικές ομάδες που είναι παρούσες και στις πολιτικές δραστηριότητες στα πλαίσια ενός πολυδιάστατου πολιτικού συστήματος και αναγκάζονται σε αναζήτηση κοινού εδάφους συνεννοήσεων με το πολιτικό περιβάλλον αυτών με τα όρια που τις διαχωρίζουν να καθίστανται ασαφή και δυσδιάκριτα. (Πάτελος, 2007)

Η θεμελιοκρατία έχει αυταρχική οργάνωση. Είναι τα κινήματα στα οποία τα μέλη εντάσσονται αυτοβούλως και όλα έχουν την τάση να θεωρούνται ισότιμα μεταξύ τους, και ακολουθούν γενικώς έναν χαρισματικό ηγέτη θεωρούμενο ως προικισμένο με εξαιρετικές ιδιότητες. «Η ένταση μεταξύ ισότητας και εκουσιότητας αφ' ενός και χαρισματικής εξουσίας αφ' ετέρου αποσταθεροποιεί τα κινήματα αυτά. Η απουσία όμως μιας νόμιμης αντιπολίτευσης διότι είναι απαγορευμένη οδηγεί στην πολυδιάσπαση». Το ίδιο θα μπορούσε να λεχθεί και για τις πολιτικές ομάδες περίξ των χαρισματικών ηγετών.

Οι φονταμενταλιστές (θεμελιοκράτες) επιβάλλουν κανόνες συμπεριφοράς. Ένα φονταμενταλιστικό κίνημα αναπτύσσει απαιτήσεις ομοιομορφίας από τα μέλη του ως προς την ομάδα. Είτε πρόκειται για εξωτερικό σημείο – το ένδυμα π.χ. αποτελεί έκφραση αποδοχής μιας κοσμοθεωρίας – αλλά και συμπεριφορές στην καθημερινή ζωή. (Πάτελος, 2007)

3, Σημαντικοί θεωρητικοί του ισλαμικού φονταμενταλισμού

Ο Maulana Maududi (1903-1979), γεννημένος στην Ινδία, υπήρξε ένας από τους πιο σημαντικούς μουσουλμάνους θεολόγους του 20^{ου} αιώνα. Η φιλοσοφία του, η λογοτεχνική του δημιουργικότητα και ο ακάματος ακτιβισμός του συνέβαλαν σημαντικά στην ανάπτυξη των ισλαμιστικών πολιτικών και κοινωνικών κινήματων σε όλον τον κόσμο. Οι ιδέες του Maulana Maududi επηρέασαν βαθιά έναν ακόμα μουσουλμάνο φιλόσοφο του 20^{ου} αιώνα, τον Sayyid Qutb της *Jamiat al-Ikhwan al-Muslim* (Μουσουλμανικής Αδελφότητας) από την Αίγυπτο. Αυτοί οι δύο, ο Maududi και ο Qutb, θεωρούνται οι ηγετικές μορφές του παγκόσμιου ισλαμιστικού κινήματος. Οι ιδέες του Maududi για το ισλαμικό κράτος θεωρούνται ευρέως η θεμελιώδης βάση για το πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό και θρησκευτικό σύστημα οποιασδήποτε ισλαμικής χώρας επιθυμεί να ζήσει υπό τον ισλαμικό νόμο (*sharia*). Πρόκειται για ένα ιδεολογικό σύστημα το οποίο, αν και σκόπιμα διακρίνει τους ανθρώπους ανάλογα με την θρησκευτική τους προσχώρηση, σε καμία περίπτωση δεν υπαγορεύει την αποδοχή της πολιτικής βίας, πολύ λιγότερο δε της τρομοκρατίας. (Haynes, 2018)

Ο Sayyid Qutb (1906-1966) ήταν ένας Αιγύπτιος επιφανής ισλαμιστής και μέλος της Μουσουλμανικής Αδελφότητας, της παλιότερης ισλαμιστικής ομάδας του αραβικού κόσμου, η οποία συνηγορεί υπέρ της δημιουργίας ενός ισλαμικού κράτους στην Αίγυπτο. Η πολιτική σκέψη του Qutb επηρεάστηκε σημαντικά από τον επαναστατικό ριζοσπαστισμό ενός σύγχρονου του ισλαμιστή, του Maulana Maududi. Η εξέλιξη της σκέψης του έλαβε

χώρα στη διάρκεια δύο ξεχωριστών περιόδων: πριν από το 1954, μετά την παραμονή του στις Η.Π.Α., και από το 1954 μέχρι την εκτέλεση του από την αιγυπτιακή Κυβέρνηση το 1966 (κατόπιν φυλάκισης και βασανισμού από την κοσμική Κυβέρνηση του Gamal Abdel Nasser.) Έπειτα από μια αποτυχημένη απόπειρα κατά της ζωής του Nasser, τον Οκτώβριο του 1954, η Κυβέρνηση φυλάκισε τον Qutb και χιλιάδες μέλη της Μουσουλμανικής Αδελφότητας και προχώρησε σε επίσημη απαγόρευση της οργάνωσης. Κατά τη διάρκεια της δεύτερης και πιο ριζοσπαστικής φάσης, ο Qutb ανακήρυξε τον «δυτικό πολιτισμό» εχθρό του Ισλάμ, κατήγγειλε τους ηγέτες των μουσουλμανικών εθνών ως μη πιστούς ακολούθους του Ισλάμ και προσπάθησε να διαδώσει στους σουνίτες μουσουλμάνους την πεποίθηση ότι ήταν καθήκον τους η ανάληψη της *jihad*, με στόχο την υπεράσπιση και τον εξαγνισμό του Ισλάμ. Ας σημειωθεί, ωστόσο, ότι η νοηματοδότηση της *jihad* εδώ δεν σημαίνει απαραίτητα σύγκρουση με την Δύση. Αντίθετα, αναφέρεται στον προσωπικό μόχθο του μουσουλμάνου για πνευματική αυτό-τελείωση. (Haynes, 2018)

Ο Ayatollah Ruhollah Khomeini (1900-1989) ήταν Ιρανός σίιτης ηγέτης και αρχηγός του κράτους του Ιράν από το 1979 μέχρι τον θάνατο του το 1989. Ο ίδιος συνελήφθη το 1963 και εξορίστηκε το 1964 για αντιπολιτευτική δράση κατά του καθεστώτος του σάχη Muhammad Reza Pahlavi. Επέστρεψε στο Ιράν με την πτώση του σάχη (1979) και εγκαθίδρυσε νέο σύνταγμα το οποίο του παραχωρούσε ανώτατες εξουσίες. Η ηγεσία του χαρακτηρίστηκε από την αυστηρή τήρηση του ισλαμικού κώδικα. Η επανάσταση του Ιράν εξελίχθηκε σε δύο στάδια: στο πρώτο υπήρξε μια συμμαχία φιλελεύθερων, αριστερών και ισλαμικών ομάδων η οποία απομάκρυνε τον σάχη. Στο δεύτερο στάδιο, το οποίο συχνά αποκαλείται «Ισλαμική Επανάσταση», ήρθαν στην εξουσία οι ayatollah (ανώτατοι θρησκευτικοί ηγέτες). Κατά τη διάρκεια του δεύτερου σταδίου, ο Khomeini απέκτησε το κύρος του σεβαστού πνευματικού ηγέτη για πολλούς σίιτες μουσουλμάνους. Στο Ιράν τον αποκαλούσαν επίσημα Ιμάμ και όχι Ayatollah. Ο Khomeini υπήρξε πολύ σημαντικός και καινοτόμος θεωρητικός της ισλαμικής πολιτικής και διακεκριμένος για την ανάπτυξη της θεωρίας για την «περιφρούρηση του δικαίου» (guardianship of the jurisconsult).

Ο Ιρανός Dr Ali Shariati (1933-1977) ήταν επίσης ένας σημαντικός ισλαμιστής με μεγάλη επιρροή. Ο Shariati ήταν κοινωνιολόγος, πολύ γνωστός και σεβαστός για το έργο του στο πεδίο της κοινωνιολογίας της θρησκείας. Μεταξύ των έργων του συγκαταλέγονται τα *Mission of a Free Thinker* και *Where Shall We Begin?*, τα οποία είναι διαθέσιμα στον

ιστότοπο www.shariati.com . Ο ίδιος είχε επηρεαστεί πολύ από το έργο του συγγραφέα και επαναστάτη των Δυτικών Ινδιών Franz Fanon (1925-1961). Ο Shariati παρότρυνε τους μουσουλμάνους να «εγκαταλείψουν την Ευρώπη» και να «εγκαταλείψουν» τον ρόλο τους ως μεσαζόντων μεταξύ αυτών και όσων απεργάζονται το σχέδιο της αποικιοκρατίας». Υπό αυτή την έννοια, οι ιδέες του Shariati αντανakλούν παρόμοιες ανησυχίες της Ασίας, της Μέσης Ανατολής και της Αφρικής, δηλαδή απηχούν και αντανakλούν αυτό που μπορεί να κληθεί ως κοινή «συνειδητοποίηση του Τρίτου Κόσμου» αλλά και μια αυξανόμενη πικρία για τα αποτελέσματα των σύγχρονων αλλά και των ιστορικών γεγονότων που προέκυψαν από την εμπλοκή της Δύσης και την αλληλεπίδραση με αυτήν. (Haynes, 2018)

Συνολικά, οι ποικίλες ανησυχίες που εξέφρασαν οι Maududi, Qutb, Khomeini και Shariati παρουσιάζουν, με διαφορετικούς τρόπους, την εστίαση όλων στο ζήτημα «της ανάπτυξης και διερεύνησης του Ισλαμισμού αλλά και της έναρξης μιας συζήτησης διαμαρτυρίας ενάντια στη Δύση». Με άλλα λόγια, αυτό που έχουν κοινό είναι μια κοινή αίσθηση ότι η Δύση (λόγω του επεκτατισμού και της προφανούς περιφρόνησής της για την θρησκεία γενικότερα και το Ισλάμ ειδικότερα) συνιστά το βασικό πρόβλημα των μουσουλμάνων σε όλο τον κόσμο. (Haynes, 2018)

Αυτή η ανησυχία για την ανισότητα και την αδικία, που θεωρείται πως έχουν τις ρίζες τους στην ιστορική δυτική ηγεμονία, η οποία εκφράστηκε παλιότερα μέσω της αποικιοκρατίας και του ιμπεριαλισμού, και σήμερα μέσω του παγκόσμιου καπιταλιστικού οικονομικού ελέγχου, θεωρείται ο βασικός παράγοντας ενθάρρυνσης της ανάπτυξης του Ισλαμισμού σε όλο τον μουσουλμανικό κόσμο. Το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου το 1918 συνέπεσε με τη διάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και την απαρχή του αραβικού εθνικισμού. Σε όλη τη Μέση Ανατολή τα έθνη ξεκίνησαν να διεκδικούν την πολιτική τους ελευθερία από την *de facto* βρετανική ή γαλλική αποικιοκρατική διοίκηση, οι οποίες με εντολή της Κοινωνίας των Εθνών αντικατέστησαν την οθωμανική εξουσία. Επιπλέον, ο εθνικιστικός αγώνας επηρεάστηκε από τον βαθμό στον οποίο τα αναδυόμενα κράτη (κυρίως μουσουλμανικά) στη Μέση Ανατολή επιδίωξαν να εντάξουν τις αρχές του ισλαμικού νόμου (*sharia*) στο νομικό και πολιτικό τους σύστημα. Προϋπήρχε ήδη καταγραφή ισλαμοποίησης των πολιτευμάτων στη Μέση Ανατολή. Κάποια τμήματα του μουσουλμανικού κόσμου, ειδικά περιοχές της Δυτικής Αφρικής και της Ανατολικής Ασίας, είχαν βιώσει αντι-ιμπεριαλιστικούς και αντι-παγανιστικούς «ιερούς πολέμους» (*jihads*) , οι

οποίοι ξεσπούσαν περιοδικά από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Αυτές ήταν περιοχές όπου οι συγκρούσεις μεταξύ παράδοσης και εκσυγχρονισμού, Ισλάμ και Χριστιανισμού, ήταν ιδιαίτερες έντονες, συχνά τροφοδοτούμενες από την ευρωπαϊκή αποικιοκρατία και τον ιμπεριαλισμό. (Haynes, 2018)

4. Σημαντικές έννοιες και θεωρίες του ισλαμικού φονταμενταλισμού

Η σύγκρουση που οι ιεροπολεμιστές τη θεωρούν αναπόφευκτη καμία σχέση δεν έχει με τη «σύγκρουση των πολιτισμών» του Samuel Huntington. Αντιθέτως, πρόκειται για μια συγχώνευση των αντιλήψεων τους για τον φιλελευθερισμό, τον οποίο θεωρούν υπέρτατο κακό, και μεσαιωνικών ισλαμικών θεωριών που χωρίζουν τον κόσμο σε δύο εχθρικές παρατάξεις: τον Οίκο του Ισλάμ και τον Οίκο του Πολέμου. Ο Οίκος του Ισλάμ (*νταρ αλ-Ισλάμ*) περιλαμβάνει όλα τα εδάφη υπό την κυριαρχία του Ισλάμ, ενώ ο Οίκος του Πολέμου (*νταρ αλ-χαρμπ*) αφορά τον υπόλοιπο κόσμο που αρνείται να αναγνωρίσει την κυριαρχία του Ισλάμ και γι' αυτό βρίσκεται διαρκώς υπό την απειλή του πολέμου. Αντίθετα με τους περισσότερους σύγχρονους μουσουλμάνους, οι οπαδοί του ιερού πολέμου αποδέχονται αυτή τη μανιχαϊστική άποψη για τον κόσμο – αποτελεί μάλιστα τον κεντρικό άξονα της εξωτερικής τους πολιτικής – αν και έχουν εκσυγχρονίσει σε σημαντικό βαθμό την αρχική μεσαιωνική θεωρία. (Habeck, 7. Από τη Μέκκα στη Μεδίνα, 2008)

Το πιο σημαντικό είναι ότι οι ιεροπολεμιστές σπάνια αναφέρονται στον «Οίκο του Ισλάμ», μία και είναι ελάχιστοι αυτοί που πιστεύουν ότι υπάρχει κάπου στον κόσμο αληθινό Ισλάμ. Αντίθετα, η πλειοψηφία τους υποστηρίζει ότι ο θεμελιώδης διαχωρισμός του κόσμου γίνεται ανάμεσα στους υποστηρικτές της Αλήθειας (*αλ-Χακ*, το αληθινό Ισλάμ) και στον αιώνιο εχθρό της, το Ψεύδος (*μπατίλ*), που αποκαλείται και «απιστία» (*κουφρ*). Αυτά τα δύο είναι εντελώς ασυμβίβαστα. Όταν στάλθηκαν από τον Θεό οι πρώτοι αγγελιοφόροι για να κυρήξουν την Αλήθεια στην ανθρωπότητα, το Ψεύδος ξεσηκώθηκε

αμέσως για να της αντιταχθεί. Για τους ιεροπολεμιστές η διαμάχη ανάμεσα στις δύο αρχές, οι οποίες ανέκαθεν εκπροσωπούνταν από ομάδες ανθρώπων, αποτελεί «εγγενές τμήμα της δημιουργίας του Αλλάχ» και έναν από τους «οικουμενικούς νόμους της ζωής» που θέσπισε το Κοράνι. (Habeck, 5. Η σύγκρουση των πολιτισμών, Μέρος Πρώτο, 2008)

Στην πραγματικότητα, ο Θεός όρισε από την απαρχή της δημιουργίας με νόμο την ύπαρξη εχθρότητας ανάμεσα στους ανθρώπους. Έτσι, είναι στη «φύση του απίστου να μισεί το Ισλάμ και τους μουσουλμάνους». Ο Ουμάρ Μπακρί Μοχάμαντ προχωράει αυτό το λογικό συνειρμό ένα βήμα παραπέρα, υποστηρίζοντας ότι είναι στη φύση όλων των ιδεολογιών να επεκτείνονται ή να περιορίζονται. Δεν υπάρχει μέση οδός συνεργασίας ή συνείπαρξης. Έτσι και το Ισλάμ οφείλει να εξαπλωθεί για να γεμίσει όλο τον κόσμο, αλλιώς το Ψεύδος με τα τόσα προσώπια του θα τον κυριεύσει. (Habeck, 7. Από τη Μέκκα στη Μεδίνα, 2008)

Επιπλέον, για ορισμένους οπαδούς του ιερού πολέμου δεν είναι αρκετό να επιβεβαιώνουν ότι η σύγκρουση είναι φυσικό τμήμα της θεϊκής τάξης του κόσμου. Για να ικανοποιήσουν τη δική τους ανάγνωση του ισλαμικού νόμου, χρειάζεται να βρουν κάποιο τρόπο να αποδείξουν ότι οι σύγχρονοι εχθροί του Ισλάμ είναι οι επιτιθέμενοι, ότι αυτοί ξεκίνησαν τον πόλεμο που συνεχίζεται ως σήμερα. (Habeck, 7. Από τη Μέκκα στη Μεδίνα, 2008)

Το αποτέλεσμα αυτής της αναζήτησης είναι τρεις πολυσύνθετες θεωρίες για την «απιστία», που χρησιμοποιούνται για να κατηγορήσουν οποιονδήποτε άλλο, εκτός τους «αληθινούς» μουσουλμάνους, για τη σύγκρουση ανάμεσα στον φιλελευθερισμό. Η πρώτη θεωρία υποστηρίζει ότι οι άνθρωποι ή οι ομάδες που αναφέρονται στο Κοράνι και τις χαντιθ – οι άπιστοι που ήρθαν αντιμέτωποι με τον Μωάμεθ- είναι οι ίδιοι που ήταν και πριν από 1400 χρόνια. Η δεύτερη θεωρία υποστηρίζει ότι οι εχθροί του Ισλάμ αντιπροσωπεύουν μια έννοια γνωστή ως *ταγούτ*, η οποία αναφέρεται συχνά στα ιερά κείμενα. (Habeck, 5. Η σύγκρουση των πολιτισμών, Μέρος Πρώτο, 2008)

Η τρίτη θεωρία αναφέρει ότι, ακόμη και αν δεν στοιχειοθετείται κάποια σχέση των σύγχρονων εχθρών με τις αναφορές στο Κοράνι, αυτοί ωστόσο ενσωματώνουν κατά κάποιον τρόπο την αρχή της απιστίας (ή του ψεύδους). Σε αυτό το σημείο, αξίζει να σημειωθεί ότι ακολουθώντας αυτή την ερμηνευτική γραμμή, οι συγκεκριμένοι οπαδοί του

ιερού πολέμου ξεκινούν εντοπίζοντας τα προβλήματα της μουσουλμανικής κοινότητας στις ενέργειες τρίτων (ξένων) και για αυτό δεν κατηγορούν τόσο πολύ άλλους μουσουλμάνους για τις οικονομικές, πολιτικές ή κοινωνικές δυσχέρειες της Ούμμα. Αυτό είναι ένα σημαντικό ζήτημα, γιατί σημαίνει ότι οι ομάδες των ιεροπολεμιστών έχουν βάλει στο στόχαστρο γενικότερα τους απίστους και όχι τους απλούς μουσουλμάνους, αν και είναι σε θέση να δικαιολογούν τους «τυχαίους» θανάτους ακόμη και αθώων μουσουλμάνων. (Habeck, 7. πό τη Μέκκα στη Μεδίνα, 2008)

Η πρώτη θεωρία για την απιστία είναι γενικότερα αυτή που απαντάται συχνότερα και οι ιεροπολεμιστές που την χρησιμοποιούν επιρρίπτουν τις ευθύνες στη θεωρία περί «αρχετύπων». Διατείνονται ότι οι Εβραίοι και οι χριστιανοί, οι σύγχρονοι κύρηκες του φιλελευθερισμού, έχουν τις ίδιες ιδιότητες και τους ίδιους στόχους με τις κοινότητες με τις οποίες συγκρούστηκε ο Μωάμεθ στο παρελθόν και συνεχίζουν τον καταστροφικό τους αγώνα μέχρι τις μέρες μας. (Habeck, 5. Η σύγκρουση των πολιτισμών, Μέρος Πρώτο, 2008)

Επί προσθέτως, για τους ιεροπολεμιστές, η επιθετικότητα των απίστων, η ιδεολογική τους προσβολή και οι στρατιωτικές συγκρούσεις που εκείνοι ξεκίνησαν, νομιμοποιούν τον ανοικτό πόλεμο εναντίον τους. Ο θεμελιώδης όρος *τζιχαντ* που χρησιμοποιείται για την σύγκρουση, από τους εξτρεμιστές περικλείει λεπτομέρειες σχετικά με αυτή την έννοια που χρειάζονται περισσότερες διευκρινήσεις. Η πλεοψηφία των *αχαντίθ*, (πληθυντικός του χαντίθ) και τα εδάφια από το Κοράνι που ασχολούνται με το θέμα, αναφέρουν το *τζιχαντ* ως μάχη (*κιτάλ*). Υπάρχει επίσης ένα πολύ καλά ανεπτυγμένο σύνολο μελετών της ισλαμικής νομολογίας (*φικχ*), που αναγνωρίζει το *τζιχαντ* ως αγώνα και εκπονεί ένα νομικό πλαίσιο για τον ισλαμικό αυτό δίκαιο πόλεμο. (Habeck, 6. Η σύγκρουση των πολιτισμών, Μέρος Β', 2008)

Καθεμία, από τις τέσσερις σχολές *φικχ* (μαλικιτική, χανιφιτική, χανμπαλιτική και σαφητική) διαθέτει κανόνες και ρυθμίσεις για τη συμμετοχή στον ιερό πόλεμο: πότε είναι νόμιμη και πότε όχι, ποιος δεσμεύεται να συμμετάσχει και ποιος μπορεί να εξαιρεθεί, ποιες συμπεριφορές και τακτικές είναι αποδεκτές. Μια σύντομη ματιά στο βιβλίο Το στήριγμα του ταξιδιώτη, ένα από τα παλαιότερα σαφειτικά εγχειρίδια για τη Σαρία (γραμμένο το 1368), παρουσιάζει αυτή τη παραδοσιακή άποψη για τον ιερό πόλεμο: ότι πρωταρχικά πρόκειται για αγώνα, ότι ο αγώνας θα συνεχίζεται ώσπου οι πάντες στον

κόσμο να αναγνωρίσουν την ηγεμονία του Ισλάμ, ότι ο αγώνας αποτελεί συλλογική υποχρέωση (*φαρντ κιφάγια*), όταν είναι επιθετικός, και ατομική υποχρέωση (*φαρντ άιν*) όταν είναι αμυντικός. Ιερός πόλεμος, (*τζιχαντ*) μπορεί να κηρυχθεί μόνο από τον χαλίφη, σε εκπλήρωση του παραδοσιακού οράματος περί ισλαμικού δίκαιου πολέμου, προϋπόθεση που έχει δημιουργήσει δυσκολίες στους σύγχρονους ιεροπολεμιστές. Στο εν λόγω εγχειρίδιο επεξηγείται ότι το αντικείμενο του τζιχαντ είναι η διεξαγωγή πολέμου εναντίον των Εβραίων, των χριστιανών και των ζωροαστριτών (Περσών) μέχρις ότου εκείνοι αναγνωρίσουν την ηγεμονία του Ισλάμ και του καταβάλουν φόρο υποτέλειας ή μέχρις ότου γίνουν μουσουλμάνοι. Άλλοι λαοί (μεταξύ των οποίων οι πολυθεϊστές και οι αποστάτες από το Ισλάμ) έχουν μόνο την επιλογή του να γίνουν μουσουλμάνοι ή να πεθάνουν. Γι' αυτό το λόγο οι εξτρεμιστές δεν βρίσκονται εκτός των ορίων του παραδοσιακού Ισλάμ, όταν αναφέρονται στο τζιχαντ ως πόλεμο νομιμοποιημένο με συγκεκριμένα κριτήρια. (Habeck, 6. Η σύγκρουση των πολιτισμών, Μέρος Β', 2008, σσ. 117-118)

Όμως ο τρόπος που οι ριζοσπαστικοί μιλούν για το τζιχαντ δεν ταιριάζει μέσα στο σύγχρονο ισλαμικό διάλογο για το ευαίσθητο αυτό καθήκον. Η γενική ισλαμική αντίληψη περί τζιχαντ σήμερα είναι ότι αποτελείται από μια εσωτερική και μια εξωτερική συνιστώσα. Οι πιστοί παροτρύνονται να παλέψουν για την εμβάθυνση της πίστης και τον έλεγχο των επιθυμιών τους, στην αναζήτηση του Θεού και του αγαθού. Ο εσωτερικός αυτός αγώνας έχει μεν προτεραιότητα, αλλά υπάρχει επίσης και το όραμα του εξωτερικού αγώνα, που περιλαμβάνει την πάλη για να επιτευχθεί η συμμόρφωση της κοινωνίας με τις ισλαμικές νόρμες δικαιοσύνης. Ο πόλεμος στον οποίο αναφέρεται η πλεοψηφία των εδαφίων και των αχαντίθ που μιλούν για τζιχαντ γίνεται αντιληπτός από τους σύγχρονους μουσουλμάνους ως αναφορά στο συγκεκριμένο χρονικό και τοπικό πλαίσιο της αποστολής του Μωάμεθ, μιας εποχής που έχει περάσει ανεπιστρεπτί. Αντίθετα με τους ιεροπολεμιστές, οι μετριοπαθείς μουσουλμάνοι πιστεύουν πως ο δίκαιος πόλεμος του τζιχαντ είναι μόνο αμυντικός, το τελευταίο καταφύγιο που τους μένει όταν τους επιτίθενται εχθροί.

Οι ιεροπολεμιστές έχουν υπονομεύσει αυτή τη σύγχρονη αντίληψη περί τζιχαντ και προσπαθούν να προσελκύσουν τη μουσουλμανική κοινότητα στο δικό τους όραμα αδιάκοπτης πάλης με τους απίστους, υποστηρίζοντας ότι η έννοια τζιχαντ ως πολέμου αποτελεί το μοναδικό ορισμό του τζιχαντ. Επιπλέον, ονομάζουν το δικό τους τζιχαντ αμυντικό ή έστω νομιμοποιούμενο από αναγνωρισμένους λόγιους του Ισλάμ και, τέλος,

δικαιολογούν τον τρόπο με τον οποίο διεξάγουν το δικό τους πόλεμο με νομικές αποφάσεις από θρησκευτικές αυθεντίες του παρελθόντος και του παρόντος. (Habeck, 6. Η σύγκρουση των πολιτισμών, Μέρος Β', 2008, σσ. 118-119)

5. Το σαρτηγικό δόγμα του ιερού πολέμου(τζιχάντ)

Οι ιεροπολεμιστές (τζιχαντιστές) όχι μόνο πιστεύουν ότι η «επίθεση» από τη Δύση και τους άλλους απίστευτους απαιτεί βίαιη απάντηση, αλλά, κηρύσσοντας νόμιμο τον επιθετικό ιερό πόλεμο, οι εξτρεμιστές αυτοί δηλώνουν στην ουσία ότι η μοναδική κατάληξη της αντιπαράθεσης που μπορούν να αποδεχθούν είναι ένας κόσμος που θα κυβερνάται από την δική τους εκδοχή του Ισλάμ. Για να το πετύχουν αυτό θα πρέπει να νικήσουν μερικούς διόλου ευκαταφρόνητους αντιπάλους: την Δύση, τους Εβραίους, τους χριστιανούς, τους ινδουιστές, τους «κυβερνήτες-πράκτορες» και κάθε μουσουλμάνο που διαφωνεί με τη δική τους μορφή του Ισλάμ – τους επονομαζόμενους αποστάτες, αιρετικούς και υποκριτές. (Habeck, 5. Η σύγκρουση των πολιτισμών, Μέρος Πρώτο, 2008)

Στον κατάλογο αυτό δεν συμπεριλαμβάνεται ο συνεχιζόμενος αγώνας κατά του φιλελευθερισμού, της δημοκρατίας, του εθνικισμού και άλλων ιδεολογιών οι οποίες αποτελούν κι αυτές στόχο στο δικό τους πόλεμο. Επειδή μάλιστα δεν σημειώθηκε γενικός ξεσηκωμός ολόκληρου του ισλαμικού κόσμου (διακαής πόθος, που κάθε ιεροπολεμιστής

εύχεται να πραγματοποιηθεί σύντομα), οι ομάδες των εξτρεμιστών χρειάστηκε να ιεραρχήσουν τους εχθρούς τους κατά σειρά προτεραιότητας, επιλέγοντας αυτόν που καθεμιά από αυτές θεωρεί περισσότερο επικίνδυνο και αυτόν που είναι υποχρεωμένη να νικήσει προτού προχωρήσει στον επόμενο. (Habeck, 5. Η σύγκρουση των πολιτισμών, Μέρος Πρώτο, 2008)

Για ένα εξωτερικό παρατηρητή το αποτέλεσμα της ιεράρχησης με μια σειρά από τυχαίες ή ακόμη και αυτοαναιρούμενες επιλογές, καθώς οι ομάδες αυτές έχουν αντικρουόμενους στόχους και δεν συντονίζουν τις επιθέσεις μεταξύ τους. (Habeck, 7. πό τη Μέκκα στη Μεδίνα, 2008)

Παρ' όλα αυτά, πίσω από τις φαινομενικά τυχαίες επιθέσεις που διεξάγουν οι τζιχαντιστές υπάρχουν λογικές στρατηγικές επιλογές, βασιζόμενες σε ανάλογες ερμηνείες του Κορανίου, των χαντίθ και της ζωής του Μωάμεθ. Μέρος της ερμηνευτικής αυτής εργασίας έχουν πραγματοποιήσει οι κυριότεροι του κινήματος των τζιχαντιστών, όπως ο Ιμπν Ταυμίγια και ο Ουάχαμπ αλλά και ο αλ-Μπάννα καθώς και οι προαναφερθέντες Μαουντούντι και Κουτμπ. Όλοι τους προβάλλουν λογικά επιχειρήματα σχετικά με το ποιον εχθρό θα πρέπει να πολεμήσουν οι αληθινοί πιστοί και ποιον μπορούν να αφήσουν για τη μακροπρόθεσμη εξάπλωση του Ισλάμ, επιχειρήματα που οι ιεροπολεμιστικές ομάδες σήμερα τα έχουν υιοθετήσει ως δικά τους (Habeck, 5. Η σύγκρουση των πολιτισμών, Μέρος Πρώτο, 2008).

Ο Ιμπν Ταυμίγια, ζώντας την περίοδο που ο πυρήνας του ισλαμικού κόσμου είχε πέσει στα χέρια των Μογγόλων, αντιμετώπιζε τους νέους ηγέτες ως ψευδο-μουσουλμάνους. Υποστήριζε ότι η απροθυμία τους να εφαρμόσουν τη Σαρία, τους έθετε εκτός των ορίων του Ισλάμ και γι' αυτό έπρεπε να απομακρυνθούν προτού αναληφθεί και πάλι ο επιθετικός ιερός πόλεμος κατά των άλλων απίστων. Ο Ουάχαμπ, από την άλλη κατηύθυνε τη βία εναντίον των μουσουλμάνων της εποχής του, διακηρύσσοντας ότι είχαν καταντήσει αιρετικοί, έχοντας υιοθετήσει σουφικές τελετουργίες λατρεύοντας ιερές τοποθεσίες, αγίους και τάφους, και εφαρμόζοντας ποικίλες πρακτικές όπως ο εορτασμός των γενεθλίων, που όλες φάνταζαν στα μάτια του ετερόδοξης. Οι ιδεολόγοι του 20^{ου} αιώνα επέλεξαν κι εκείνοι διαφορετικούς εχθρούς ως περισσότερο επικίνδυνους: ο αλ-Μπάννα διακήρυξε ότι οι μουσουλμάνοι όφειλαν να εκδιώξουν πρώτα τους Βρετανούς (και τους

άλλους αποικιοκράτες) να απελευθερώσουν τα ισλαμικά εδάφη και μετά να ιδρύσουν ένα «αληθινό» ισλαμικό κράτος, το οποίο θα διαδώσει το Ισλάμ. (Habeck, 5. Η σύγκρουση των πολιτισμών, Μέρος Πρώτο, 2008)

Ο Μαουντούντι επικεντρωνόταν σε έναν ευρύτερο «επαναστατικό» πόλεμο κατά της απιστίας και των απίστων σε όλο τον κόσμο. Ο Κουτμπ είχε ίσως επεξεργαστεί το λεπτομερέστερο στρατηγικό όραμα, αυτό που, όπως θα δούμε, έμελλε να επηρεάσει βαθύτερα τις μεταγενέστερες ιεροπολεμιστικές ομάδες: μιλούσε για μια διττή επίθεση τόσο εναντίον των αποστατών ηγετών-πρακτόρων του εχθρού όσο και εναντίον των απίστων «Εβραίων-σταυροφόρων». (Habeck, 5. Η σύγκρουση των πολιτισμών, Μέρος Πρώτο, 2008)

Παρά τις διαφορές στα επιχειρήματα τους, υπάρχουν έννοιες κοινές στα στρατηγικά οράματα, που τα υιοθέτησαν, προσαρμόζοντας τα στα δικά τους οι διάφορες ομάδες ιεροπολεμιστών. Όλες οι στρατηγικές διέπονται από την αρχή ότι κάθε ενέργεια που γίνεται στον αγώνα (και αυτό συμπεριλαμβάνει τις στρατηγικές ένοπλης σύγκρουσης, τις προτεραιότητες για τις επιθέσεις και τις επιλογές των στόχων) οφείλει να εμπνέεται από τη ζωή του Μωάμεθ και να έχει την υποστήριξη του Κορανίου, των χαντίθ ή των σίρα. Για να αποφασίσουν ποιες στρατηγικές και τακτικές θα ακολουθήσουν, οι ιεροπολεμιστές αναφέρονται συχνά σε συγκεκριμένα αρχέτυπα των κειμένων του Κορανίου και των χαντίθ που έχουν διαστρεβλώσει, για να δικαιολογήσουν τις μεθοδολογίες τους. (Habeck, 7. πό τη Μέκκα στη Μεδίνα, 2008, σσ. 144-145)

Οι *σίρα* ως κείμενο δεν είναι πολύ γνωστές στους μη μουσουλμάνους, αλλά παίζουν και αυτές σημαντικό ρόλο στην επιλογή των στρατηγικών που θα ακολουθήσουν οι τζιχαντιστές. Κατά τους αιώνες αμέσως μετά το θάνατο του Μωάμεθ, οι πρώτοι μουσουλμάνοι δεν συγκέντρωσαν μόνο τα όσα είχε πει ο Προφήτης, και τα οποία θα απάρτιζαν τελικά τις συλλογές των χαντίθ, αλλά συνέγραψαν και αρκετές βιογραφίες του, οι οποίες αποκαλούνται συνολικά *σίρα*. Οι ιερές αυτές βιογραφίες περιέχουν πληροφορίες και ερμηνείες για την κλήση του Μωάμεθ στο ρόλο του προφήτη αλλά και του πολιτικού ηγέτη, οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στο Κοράνι ή στις χαντίθ. Παρότι δεν αντιμετωπίζονται από τους μουσουλμάνους ως θεικές ή ασφαλτες, οι *σίρα*, προσφέροντας χρονολογικό πλαίσιο ερμηνείας για τα ιερά κείμενα, κατέχουν ιδιαίτερη θέση στον

ισλαμικό κόσμο: παρουσιάζουν τις πράξεις του Μωάμεθ και του πρώιμου μουσουλμανικού κράτους ως ενσωματωμένες στην ιστορία της ανθρωπότητας. (Habeck, 7. πό τη Μέκκα στη Μεδίνα, 2008, σσ. 145-146)

6. Η ιδεολογία του ισλαμικού φονταμενταλισμού

Στην πρώτη δεκαετία του εικοστού πρώτου αιώνα ένα σημαντικό ζήτημα που έχει εμφανιστεί στην παγκόσμια πολιτική, και τις διεθνείς σχέσεις είναι το φαινόμενο του ισλαμικού φονταμενταλισμού και ο χαρακτηρισμός του φαινομένου ως μαχητικού και ριζοσπαστικού. Σύγχρονοι λογαριασμοί του το φαινόμενο, ωστόσο, συχνά παραβλέπουν και δίνουν λιγότερη σημασία στην πολιτική ιστορία του ισλαμικού φονταμενταλισμού. Ως μορφή απειλής «εδώ και τώρα» ο ισλαμικός φονταμενταλισμός νοείται ως υιοθέτηση συγκεκριμένων αντιλήψεων για την πολιτική και την οικονομική τάξη πραγμάτων. Υπάρχει μέριμνα να εξοπλιστούν οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής με τους τρόπους και και τα μέσα για την καταπολέμηση των ισλαμιστών φονταμενταλιστών και των υποστηρικτών τους. Πολλές αναλύσεις αναδεικνύουν τα ιστορικά πλαίσια ανάδειξης του φαινομένου και το πως αυτό ξεδιπλώνεται ως μορφή βίας στις δυτικές κοινωνίες. (Milton-Edwards B. , 2005)

Ακόμη η σύγχρονη ιστορία είναι σημαντική για την κατανόηση αυτού ακριβώς του σύγχρονου φαινομένου. Είναι σημαντικό γιατί μας ειδοποιεί για τις αλλαγές και τις αναταραχές που εμφανίζονται σε τόσες πολλές από τις κοινωνίες που οι μουσουλμάνοι κατοικούν και θα πρέπει να μας προειδοποιήσει για τους «ισχυρούς μύθους» που οι ηγέτες διαχειρίζονται και δομούν γύρω από αυτές τις εμπειρίες ως τρόπο κινητοποίησης για αλλαγή. Μια μορφή επιστροφής στο παρελθόν (back to the roots) για την ανανέωση του μέλλοντος.

ι.Μια διαδρομή του φονταμενταλισμού σε σχέση με το Ισλάμ

Ο φονταμενταλισμός σε σχέση με το Ισλάμ υπόκειται σε συζητήσεις και διαμάχες, ιδίως λόγω του τρόπου με τον οποίο το Ισλάμ έχει εργαλειοποιηθεί ως φονταμενταλιστικό από τους Δυτικούς. Ο φονταμενταλισμός νοείται ως κάτι που σχετίζεται με το πυρήνα των σύγχρονων συστημάτων θρησκευτικής πίστης. Ο φονταμενταλισμός γίνεται αντιληπτός ως «περίκλειστος» όρος στην έννοια της θρησκείας. Αποκτά νόημα σε σχέση με την πίστη και η διαδικασία διαμόρφωσης-διάκρισης αυτού, είναι αρνητική παρά θετική. Σε σχέση με το Ισλάμ, είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε ότι ο όρος φονταμενταλισμός (*usil-iyah*) δεν είναι αυτοπεριγραφικός αλλά έχει εφαρμοστεί από άλλους στο δικό τους επιχειρώντας να περιγράψει και να κατανοήσει τη σύγχρονη ισλαμική ιστορία και πολιτική. Οι ισλαμιστές φονταμενταλιστές περιλαμβάνουν κρατικούς και μη δρώντες, ιστορικές κοινωνίες και ενώσεις, φατρίες, πρωτοπόρους, στοχαστές, φιλοσόφους, συγγραφείς, κληρικούς, ιδιώτες σε όλο τον κόσμο. Οι ισλαμιστές φονταμενταλιστές δεν είναι εθνοτικά ή γεωγραφικά ομοιογενείς – αν και υπάρχουν μερικοί που θα προσπαθούσαν να αποδώσουν συγκεκριμένα πρωταρχικά εθνικά όρια στους μουσουλμάνους με αυτόν τον τρόπο. Αυτοί που χαρακτηρίζονται ως ενθουσιασμένοι οπαδοί από την υπόσχεση της επανάστασης που θα έθετε το Ισλάμ ως επικεφαλής του κράτους ξανά. (Milton-Edwards B. , 2005)

Αυτή η επιθυμία για εξουσία, ανεξαρτησία και έλεγχο σήμαινε ότι σε όλο τον εικοστό αιώνα και μετά το 1945 ειδικότερα, ο ισλαμικός φονταμενταλισμός έχει εννοιοποιηθεί ως μία αναπόφευκτη συγκρουσιακή πορεία με την ανεξιθρησκεία. Αυτή η εννοιολόγηση απέτυχε να καταλάβει ότι ο ισλαμισμός και ο ισλαμικός φονταμενταλισμός είναι ένα πολύ σύγχρονο φαινόμενο, «κανένα κλισέ δεν είναι πιο αποκαρδιωτικό από αυτό που περιγράφει την Αλ Κάιντα ως επιστροφή στη μεσαιωνική εποχή», και η επιμονή ότι ο ισλαμισμός είναι αντιμοντέρνος αποτυγχάνει να κατανοήσει το πρωταρχικό κίνητρο για μουσουλμανική πολιτική δράση στη σύγχρονη εποχή. (Milton-Edwards B. , 2005)

Από το από την άποψη των οπαδών της εκκοσμίκευσης (secularisation), οι ισλαμιστές κάνουν ψευδείς ισχυρισμούς για τη νεωτερικότητα. Οι ισλαμιστές κατηγορούνται επίσης ως πολύ επιλεκτικοί στο σχέδιο νεωτερικότητας – χρησιμοποιώντας την επιστήμη και την

τεχνολογία αλλά όχι τις αξίες με τις οποίες φαίνεται να συμβαδίζουν αυτές, προκειμένου να επιτύχουν τον πολιτικό τους στόχο – την σύσταση νέων κρατικών μορφών που βασίζονται σε μια αναδρομή στο παρελθόν. Οι θρησκευόμενοι και πιο συγκεκριμένα οι χριστιανικές αξίες που είναι εγγενείς στον δυτικό κοσμικό λόγο, δεν περιλαμβάνονται στην κατασκευή μιας υπόθεσης κατά του Ισλάμ και της φονταμενταλιστικής πλειοψηφίας (Milton-Edwards B. , 2005).

Το Ισλάμ δεν γίνεται δεκτό με ανοιχτές αγκάλες στις συζητήσεις για την σύγχρονη κοινωνία. Οι ισλαμιστές φονταμενταλιστές τάσσονται εναντίον σε αυτά που πιστεύουν πως είναι οι βλαπτικές συνέπειες όχι μόνο των δραστηριοτήτων της Δύσης στις δικές τους χώρες είτε ως κληρονομιά της αποικιοκρατίας, υποπροϊόν της αντιπαλότητας υπερδυνάμεων κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου ή οικονομικοί ελιγμοί για πρόσβαση σε ασφαλείς ενεργειακούς πόρους που εντοπίζονται, στις μουσουλμανικές χώρες, αλλά και δυτικών ιδεών και πολιτικής σκέψης για την απορρόφηση της διαδικασίας εκσυγχρονισμού που έχει επηρεάσει τα έθνη τους. (Milton-Edwards B. , 2005)

Ως ένας από τους πιο επιφανείς ισλαμιστές στοχαστές, ο Sayyid Qutb, έχει υποστηρίξει: ένα δεύτερο βήμα, ή μια δεύτερη μάχη, ξεκίνησε με τη μορφή μιας τελικής επίθεσης που λαμβάνει χώρα στην πραγματικότητα τώρα σε όλες τις χώρες που παλιά ήταν ισλαμικές. . . Είναι μια προσπάθεια εξόντωσης αυτής της θρησκείας [Ισλάμ] ως βασική πίστη, και την αντικατάσταση της με κοσμικές αντιλήψεις που έχουν τις δικές τους επιπτώσεις, αξίες, θεσμούς και οργανώσεις. Αυτές οι συλλήψεις ιδεών αναμενόταν να καλύψουν το κενό της πίστης με άπιστο δόγμα. (Milton-Edwards B. , 2005)

Εν ολίγοις, οι ισλαμιστές φονταμενταλιστές έχουν δηλώσει στους συμπολίτες τους μουσουλμάνους και τον υπόλοιπο κόσμο, με τον οποίο δεν θέλουν πλέον να συγκρίνονται με τη Δύση και να βρεθούν αδρανείς. Αντί αυτού προτείνουν ότι οι μουσουλμάνοι επανακτούν τον έλεγχο των δικών τους πολιτικών δομών, θεσμών, ιδεών και πολιτικού μέλλοντος. Η χειραφέτησή τους τίθεται μέσα από το πρίσμα του σύγχρονου Ισλάμ (Milton-Edwards B. , 2005).

Το Ισλάμ έχει εμπλακεί στην πολιτική από το 1945 με διάφορους τρόπους ορισμένα ισλαμικά κινήματα έχουν επιτραπεί μια μικρή πολιτική Η εξουσία σε λαϊκό επίπεδο, ορισμένοι κατάφεραν να ελέγξουν την κατάσταση. Στην πορεία πολλοί ισλαμιστές και τα κινήματά τους απέτυχαν, έχει κατασταλεί από το κράτος ή άλλες δυνάμεις σε τροχιά που έχει, Ωστόσο, είδαμε το Ισλάμ να υφαίνεται ξανά στον δημόσιο τομέα. Πρώτον, οι πολλές διαστάσεις του Ισλάμ ως εμπειρία πίστης παρατίθενται για τον αναγνώστη ως εισαγωγή στη βαθιά ιστορική απήχηση που διαμορφώνει την μουσουλμανική εμπειρία στα τέλη του εικοστού και αρχές του εικοστού πρώτου αιώνα. Από τις ρίζες του στην Αραβία του έβδομου αιώνα μέχρι σήμερα υποστηρίζεται ότι το Ισλάμ ανέκαθεν συνδεόταν με την πολιτική. Μέσα από την ιστορία πολλοί ισχυρίστηκαν ότι κυβερνούν στο όνομα του Ισλάμ και η χρήση των αρχών του στη διακυβέρνηση του με υποκείμενους λαούς και θεσμούς του κράτους. Μεγάλες αυτοκρατορίες, πόλεμοι και άνθρωποι έχουν συσπειρωθεί γύρω από το λάβαρο του Ισλάμ και υποστήριξαν τις αρχές του σε δόγματα για το δίκαιο, την κυβέρνηση, την πολιτική, την οικονομία, τον πολιτισμό και τις τέχνες. Στο πέρασμα των αιώνων η μουσουλμανική κυριαρχία έχει βρει εκφράσεις σε μονάρχες, σουλτάνους, στρατιώτες, μουλάδες, αγιατολάχ, άντρες και γυναίκες που έχουν ασπαστεί τις αρχές του Ισλάμ στην υπηρεσία τους διακυβέρνηση. (Milton-Edwards B. , 2005)

Έχει υποστηριχθεί από πολλούς ότι από το 1945 η ιδεολογική σύγκρουση που αποτελεί την επιτομή του Ψυχρού Πολέμου μεταξύ της Κομμουνιστικής Ανατολής και της Καπιταλιστικής Δύσης έχει πλέον επισκιαστεί από έναν νέο ιδεολογικό πόλεμο μεταξύ των ισλαμιστών φονταμενταλιστών και των δημοκρατιών κρατών στη Δύση. Οι ισλαμιστές φονταμενταλιστές είναι έτοιμοι να υποστηρίξουν την επανάσταση και την τζιχάντ στην προσπάθειά τους να πάρουν την εξουσία από τα χέρια διεφθαρμένων ελίτ και τυράννων που καταδικάζουν ως άπιστους ελεγχόμενους από «κουφρ» δυτικά στοιχεία. Μέσω της επανάστασης, οι κληρικοί μπορούσαν να ελέγχουν το κράτος και να απολαμβάνουν το μονοπώλιο της εξουσίας. (Milton-Edwards B. , 2005)

7. Χρονολόγιο δράσης του ISIS στο Ιράκ 2013-2023

Στις αρχές Ιανουαρίου 2014, η χώρα γνώρισε μια αναζωογονημένη μαχητικότητα η οποία κλιμακώθηκε γρήγορα με την ανακήρυξη του λεγόμενου χαλιφάτου υπό τον Αμπού Μπακρ Αλ Μπαγκντάντι, ο ηγέτης του ISIS. Έλεγχος εδάφους από το ISIS, ιδιαίτερα Η Μοσούλη, η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη του Ιράκ, μαζί με το στρατηγικό φράγμα της Μοσούλης και κατοχή στρατιωτικού υλικού που εξαγοράστηκε από τον υπό κατάρρευση ιρακινό στρατό, τόνισε την επιδείνωση της κατάστασης διακυβέρνησης σε ένα ήδη αδύναμο Ιράκ, επί πρώην πρωθυπουργού Νούρι Αλ Μαλίκι. Το ISIS μπόρεσε να συγκεντρώσει τεράστια κεφάλαια, κυρίως από την παράνομη πώληση πετρελαίου και φυσικού αερίου και εκβιασμούς, φόρους που συλλέγονται από τον πληθυσμό στην περιοχή υπό τον έλεγχό της και άλλα εγκληματικές δραστηριότητες. Μεταξύ των εγκληματικών δραστηριοτήτων που πραγματοποιεί το ISIS, ήταν επίσης η πιθανή λεηλασία 425 εκατομμυρίων δολαρίων από το υποκατάστημα της Μοσούλης του Ιράκ κεντρική Τράπεζα. Επί του παρόντος, το ISIS ελέγχει το μεγαλύτερο διυλιστήριο πετρελαίου του Ιράκ στο Baiji και δεκατρία κοιτάσματα πετρελαίου στη Νινευή, το Αλ Ανμπάρ, το Σαλαχεντίν και το Κιρκούκ (αν και τα περισσότερα της παραγωγής πετρελαίου του Ιράκ, το μεγαλύτερο μέρος της οποίας στο Νότο), είναι ακόμη υπό έλεγχο της ιρακινής κυβέρνησης (Arossoaie, 2015)

Η άνοδος του ISIS το 2014 και η διεκδίκησή του για την ίδρυση του Ισλαμικού Κράτους έχουν εισαγάγει μια απειλή πρωτοφανούς μεγέθους στη διεθνή κοινότητα. Ακόμα κι αν η Αλ Κάιντα παραμένει σημαντική παρά το γεγονός ότι έχει μειώνεται σε μέγεθος, δύναμη και επιρροή, η απειλή από την ομάδα και της θυγατρικές και υποστηρικτές έχουν αρχίσει να επισκιάζονται λόγω του ISIS. Με εδαφική έλεγχος, τεράστιοι πόροι, σοφία στην εκμετάλλευση της σύγχρονης επικοινωνίας τεχνολογία, ειδικά τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τη βαρβαρότητα και τη βαρβαρότητα, το ISIS έχει παρουσίασε μια νέα εκδοχή του εξτρεμισμού και της τρομοκρατίας στον κόσμο. Παρά αντεπιθέσεις όπως αεροπορικοί βομβαρδισμοί και χερσαίες μάχες σε πολλαπλά μέτωπα, Το ISIS συνεχίζει να επιβιώνει και μπόρεσε να επιδείξει τη στιβαρότητά του και θανατηφόρες ικανότητες με επιθέσεις σε πολλές χώρες και να εξαπλώσει την επιρροή της Παγκόσμιος. Σε μια πρόσφατη εξέλιξη, το Ισλαμικό Κράτος του Ιράκ και του Ευρύτερου Η Συρία (ISIS)

πραγματοποίησε τρομοκρατική επίθεση στην Τζακάρτα, πρωτεύουσα της Ινδονησίας στις 14 Ιανουαρίου 2016. Η τρομοκρατική επίθεση στην Τζακάρτα απεικονίστηκε ως α επιτυχία του ISIS. Η πιθανότητα μελλοντικών παρόμοιων επιθέσεων από το ISIS παραμένει, εκτός εάν οι δυνατότητές τους στη Νοτιοανατολική Ασία είναι αποσυναρμολογηθεί. (Gunaratna, 2016)

Το ISIS (αρχικά Ισλαμικό Κράτος του Ιράκ - ISI) εξελίχθηκε έξω από την Αλ Κάιντα υπό την ηγεσία του Αμπού Μουσάμπ αλ Ζαρκάουι Ιράκ. Αν και ο αρχικός στόχος του ISI ήταν να δημιουργία ενός σουνιτικού θύλακα στο Ιράκ για την αντιμετώπιση του αυξανόμενη κυριαρχία των Σιιτών και των Κούρδων, αστάθεια στη χώρα μαζί με διάλυση του ιρακινού στρατού και του μηχανισμού πληροφοριών και εξάρθρωση του κόμματος Μπάαθ και των θυγατρικών του ο κυβερνητικός μηχανισμός επιτρέπει στην ομάδα να αναπτυχθεί και επεκτείνονται. Το χάος μετά την Αραβική Άνοιξη πολλές χώρες της Μέσης Ανατολής ειδικά σε Η γειτονιά του Ιράκ επετράπη να συλλάβει ομάδες επικράτεια και καθιερώνει τον κανόνα του προβάλλοντάς το ως το Ισλαμικό Κράτος – το Χαλιφάτο. Όπως της Αλ Κάιντα η ηγεσία του τζιχαντιστικού κινήματος άρχισε να εξασθενεί ιδιαίτερα μετά τη δολοφονία του Οσάμα μπιν Λάντεν, πολλές ομάδες και άτομα που ο Αλ Η Κάιντα καθοδηγήθηκε με ιδεολογία, εκπαίδευση και Η χρηματοδότηση στρέφεται τώρα όλο και περισσότερο στο ISIS και Abu Bakr al Baghdadi για στρατηγικό ηγεσία και έμπνευση. (Gunaratna, 2016)

Το 2015, το Ισλαμικό Κράτος λαμβάνει υποστήριξη από ομάδες Σουνιτών μουσουλμάνων. Μεταξύ αυτών, Σεΐχηδες με επιρροή και αρχηγοί φυλών στην επαρχία Ανμπάρ που ορκίζονται πίστη στην ομάδα και καταδικάζουν την ιρακινή κυβέρνηση. (Khan, 2015) Την επόμενη χρονιά, το 2016 εξαπολύει βομβιστική επίθεση, σε εμπορική περιοχή της Βαγδάτης κατά την οποία σκοτώνονται 323 άτομα.

Από το 2017, το ISIS έχει πραγματοποιήσει λίγες σύνθετες επιθέσεις πολλαπλών σταδίων, όπως με αυτοκίνητο βομβιστικές επιθέσεις και επιθέσεις αυτοκτονίας με μαζικές απώλειες, που απαιτούν αναπτυγμένο υλικοτεχνικό δίκτυο λειτουργεί. Η απροθυμία της ομάδας να δαπανήσει άνδρες σε επιθέσεις αυτοκτονίας μπορεί να υποδηλώνει ότι εξοικονομεί ανθρώπινο δυναμικό. (Group, 2019)

Πολλοί ενεργοί μαχητές του ISIS φαίνεται να είναι Ιρακινοί και ντόπιοι των αντίστοιχων περιοχών τους της λειτουργίας. Λίγοι ξένοι έχουν απομείνει στις τάξεις του ISIS στο Ιράκ. ως εξωγήινοι, μπορούν- δεν επιβιώνουν εύκολα. Οι ντόπιοι, από την άλλη πλευρά, είναι πολύ εξοικειωμένοι με τον άνθρωπο και φυσικό έδαφος – ποιος είναι ποιος και πού να τρέξει. Στο Κιρκούκ, οι κάτοικοι το λένε μπορούν να διακρίνουν μεταξύ των επιθέσεων του ISIS και της κανονικής εγκληματικότητας επειδή γνωρίζουν αυτοί οι επιτιθέμενοι του ISIS μεμονωμένα ως ντόπιοι φυγάδες του ISIS. Αυτοί οι ISIS τους πολεμούν- οι ίδιοι γνωρίζουν τους κατοίκους της περιοχής και σε ορισμένα μέρη μπορούν να βασιστούν στην οικογένεια για να τους προμηθεύσει. (Group, 2019)

Μεταξύ των Ιρακινών ανταρτών του ISIS, κάποιοι μπορεί να είναι αφοσιωμένοι ιδεολόγοι, αλλά όλοι είναι καταζητούμενους άνδρες, ανεξάρτητα από τα κίνητρά τους. Έχουν λίγες προφανείς εναλλακτικές λύσεις στη μαχητικότητα, εκτός από την αγχόνη. Σύμφωνα με δημοσιογράφο της Diyala: «Πρόκειται για ντόπιους ISIS, οι οποίοι αναμίχθηκαν με την οργάνωση και για τους οποίους δεν υπάρχει πλέον επιστροφή». Οι τάξεις του ISIS είναι πολύ μειωμένες από την εποχή που κυβερνούσε de facto εξουσία και ημισυμβατική στρατιωτική δύναμη. Αλλά τουλάχιστον μερικά από τα στελέχη της έχουν επέζησε και θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για μια μελλοντική μεγάλης κλίμακας κινητοποίηση. (Group, 2019)

Πολλοί Ιρακινοί που έδωσαν συνέντευξη στην Crisis Group είπαν ότι το ISIS δεν κερδίζει νεοσύλλεκτους στην προ εστάλη, αν και κάποιοι νόμιζαν ότι προσπαθούσε. Ένας αξιωματούχος του Κιρκούκ είπε ότι φαίνονται κελιά του ISIS να μην αναγεννηθούν αφού χτυπηθούν από αεροπορικές επιδρομές του Συνασπισμού, εν μέρει επειδή δεν είναι προσλήψεις και δεν μπορεί εύκολα να φέρει ενισχύσεις από αλλού: «Ομάδες που έχουν έχουν βομβαρδιστεί πάει ήσυχο. Επιστρέφουν, αλλά όχι όπως ήταν». μαχητές του ISIS δυσκολεύονται να ταξιδέψουν μεγάλες αποστάσεις χωρίς να εντοπιστούν, αν και μπορεί να έχουν μεγαλύτερη ελευθερία κινήσεων στην ανοιχτή έρημο. Μερικοί έχουν διεισδύσει στο Ιράκ μέσω της ερήμου της Συρίας- ένα σύνορο, το οποίο έχει παραμείνει σε κάποιο βαθμό πορώδες. Οι μονάδες του ISIS φαίνεται να βρίσκονται σε επικοινωνούν μεταξύ τους και ακολουθούν την καθοδήγηση ανώτατου επιπέδου - σε ένα πιθανό παράδειγμα, τη στόχευση των μουχτάρ – αλλά να λειτουργεί σε μεγάλο βαθμό αυτόνομα. (Group, 2019)

Το ISIS επωφελείται επίσης από τις αποτυχίες συντονισμού των εχθρών του, μεταξύ άλλων αμφισβητούμενα εσωτερικά σύνορα μεταξύ του Ιράκ που ελέγχεται από τη Βαγδάτη και του Κούρδου περιοχή. Το ISIS εκμεταλλεύεται αφύλακτους χώρους μεταξύ εχθρικών ιρακινών και κουρδικών δυνάμεων, από την οποία η ομάδα μπορεί να επιτεθεί και στις δύο πλευρές. Ομοσπονδιακές ιρακινές και κουρδικές δυνάμεις έχουν διατήρησε κάποιο συντονισμό αφού ο πρώτος έδιωξε τον δεύτερο από αμφισβητούμενες περιοχές τον Οκτώβριο του 2017. Ωστόσο, η δυσπιστία είναι βαθιά μεταξύ των δύο πλευρών: Κούρδων αξιωματούχων κατηγορούν τη Βαγδάτη ότι επέτρεψε στο ISIS να τaráζεται σε πρώην σταθερές περιοχές, ενώ κάποιοι Οι ντόπιοι Άραβες και Τουρκμένιοι ισχυρίζονται ότι οι Κούρδοι σκόπιμα τους αποσταθεροποίησαν περιοχές που δικαιολογούν την επιστροφή των κουρδικών δυνάμεων ασφαλείας.

Από το 2017, το ISIS φαινόταν ανίκανο να διεισδύσει στις πόλεις του Ιράκ, συμπεριλαμβανομένων όχι μόνο την πρωτεύουσα Βαγδάτη αλλά και μικρότερους δήμους όπως η Φαλούτζα. Αυτό δεν ισχύει σημαίνει ότι ο οργανισμός δεν προσπαθεί. αξιωματούχοι λένε ότι απογοήτευσαν τα σχέδια που στοχεύουν αστικές περιοχές. Τι βία έχει σημειωθεί στις πόλεις – συμπεριλαμβανομένων αρκετών αζήτητων βομβαρδισμοί στη Μοσούλη και στο Κιρκούκ – είναι δύσκολο να αποδοθούν στο ISIS. Πολλοί το υποψιάζονται οι επιτιθέμενοι δεν ήταν συνδεδεμένοι με το ISIS και αντ' αυτού υποκινήθηκαν από εγκληματίες ρακέτες ή τοπικοί πολιτικοί ανταγωνισμοί. Οι πόλεις του Ιράκ είναι γεμάτες με ένοπλους παράγοντες, εκ των οποίων μπορεί να καταφύγουν στη βία για διάφορους λόγους. Κάποιοι μπορεί να ενδιαφέρονται υπερβάλλοντας τον ρόλο του ISIS, καθώς καθιστά έναν βολικό αποδιοπομπαίο τράγο. Υπάρχουν επίσης επίμονοι φόβοι ότι τα κελιά του ISIS παραμονεύουν σε όλη τη χώρα. (Group, 2019)

Ο αγώνας κατά του ISIS συνεχίζεται στο Ιράκ και τη Συρία παρά τις πολιτικές αναταράξεις στη Βαγδάτη, τις περιφερειακές εντάσεις και την παγκόσμια εστίαση σε άλλες συγκρούσεις. Ενώ η τζιχαντιστική εξέγερση έχει αποδυναμωθεί σε εμβέλεια και ένταση, και ανώτεροι ηγέτες του ISIS έχουν συλληφθεί ή σκοτωθεί, τα τακτικά επεισόδια υπενθυμίζουν ότι η εξτρεμιστική ομάδα παραμένει ενεργή. (Brigadier Karl Harris, 2022)

Από τις αρχές του 2019, υπήρχαν σαφείς ενδείξεις ότι το Ισλαμικό Κράτος είχε ανασυνταχθεί. Σε όλο το Κιρκούκ Κυβερνείο στο Ιράκ, μαχητές του Ισλαμικού Κράτους

κατασκεύασαν πλαστά σημεία ελέγχου για να στήσουν ενέδρα Ιρακινών δυνάμεις ασφαλείας που επιχειρούν στην περιοχή. Ξεκίνησαν επίσης να καταστρέψουν πετρελαιοφόρα και να στοχοποιήσουν τους Σίιτες πολίτες που κάνουν θρησκευτικά προσκυνήματα. Στο Κιρκούκ και αλλού, συμπεριλαμβανομένων των Ντιγιάλα και Σαλαχαντίν κυβερνήσεις, κελιά ύπνου του Ισλαμικού Κράτους βοήθησαν να οργανωθεί αυτό που είπε ο αναλυτής Χασάν Χασάν rasd [περίπου ισοδύναμο με τον εντοπισμό του εύρους ή την αναγνώριση] αυτών των περιοχών για να καθοριστεί ο καλύτερος τρόπος λειτουργούν πριν από την αναδιοργάνωση μικρών σχηματισμών μαχητών. Η ομάδα διατήρησε την ικανότητα διεξαγωγής σύνθετες αιφνιδιαστικές επιθέσεις τόσο σε εδάφη που ελέγχονται από την αντιπολίτευση όσο και σε εδάφη που ελέγχονται από την κυβέρνηση—ένα άλλο ένδειξη μιας αναζωπυρωμένης εξέγερσης (Anthony H. Cordesman, 2019)

Από το 2019 μέχρι και το 2023, το Ισλαμικό Κράτος χάνει σε δημοφιλία και συνεχώς συρρικνώνεται λόγω διαφόρων παραγόντων (Hassan, 2023). Φτάνοντας στο σήμερα, και συγκεκριμένα τον Αύγουστο του 2023, τον θάνατο στη Συρία του ελάχιστα γνωστού ηγέτη του, Αμπού αλ-Χουσεΐν αλ-Χουσεΐνί αλ-Κουραΐσί, ο οποίος ήταν επικεφαλής της εξτρεμιστικής οργάνωσης από τον Νοέμβριο, και όρισε τον διάδοχό του. Η ομάδα δεν είπε ποτέ σκοτώθηκε ο Αλ Κουράσι, αλλά πρόσθεσε ότι πέθανε σε μάχες με μια ομάδα που συνδέεται με την Αλ Κάιντα. Ο εκπρόσωπος του Ισλαμικού Κράτους, Αμπού Χουθάιφα αλ-Ανσαρί, δήλωσε ότι ο Αμπού Χαφς αλ-Χασέμι αλ Κουραΐσι ονομάστηκε νέος αρχηγός της οργάνωσης. Ο Al-Qurayshi ήταν ο τέταρτος ηγέτης του ΙΚ που σκοτώθηκε από τότε που ιδρύθηκε η ομάδα από τον Ιρακινό μαχητή Abu Bakr al-Baghdadi και κήρυξε χαλιφάτο σε μεγάλες περιοχές της Συρίας και του Ιράκ τον Ιούνιο του 2014 πριν από την ήττα του χρόνια αργότερα. Ο εκπρόσωπος, al-Ansari, είπε σε ηχητικό μήνυμα ότι ο al-Qurayshi «μαρτύρησε» στη βορειοδυτική Συρία που ελέγχεται από τους αντάρτες από μέλη της συριακής Hayat Tahrir al-Sham που συνδέεται με την Αλ Κάιντα όταν προσπάθησαν να τον συλλάβουν στην επαρχία Ιντλίμπ. Το Al-Qurayshi δεν είναι το πραγματικό όνομα των ηγετών του ISIS, αλλά προέρχεται από το Quraish, το όνομα της φυλής στην οποία ανήκε ο προφήτης του Ισλάμ, Μωάμεθ. (Mrroue, 2023)

8. Ο ρόλος των Η.Π.Α. στην μετά-ISIS εποχή στο Ιράκ

Ενώ η πολιτική των ΗΠΑ στο Ιράκ παρέμεινε επικεντρωμένη στο Ιράν τερματίζοντας την στρατιωτική της παρουσία, το ISIS έχει αθόρυβα ανασυσταθεί. Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2020 μόνο, αναφέρθηκαν 566 επιθέσεις του ISIS στο Ιράκ. Μια πρόσφατη έρευνα για την τρομοκρατία από την Terrorism Research & Analysis Consortium (TRAC). διαπίστωσε ότι το ISIS ανέλαβε 100 επιθέσεις σε όλο το Ιράκ τον Αύγουστο του 2020, ποσοστό αύξησης κατά 25%. από τον Ιούλιο.

Υπάρχει επίσης αύξηση στα στοιχεία ότι οι επιθέσεις γίνονται πιο εξελιγμένα, με στόχο στρατιωτικά σημεία ελέγχου και ιρακινούς στρατιωτικούς κοιτώνες. Η πανδημία και η αποχώρηση των Η.Π.Α. έχουν επιδεινώσει αυτές τις ανησυχίες, επιτρέποντας στους μαχητές του ISIS για να γεμίσουν το κενό που υπάρχει με διάφορες κινήσεις. Αυτά τα στατιστικά στοιχεία δίνουν μια ζοφερή εικόνα για μια πιθανή ανασύσταση του ISIS που μπορεί να ξεκινήσει στο Ιράκ τους επόμενους μήνες χωρίς την ανακατεύθυνση των Η.Π.Α. ή μιας πολιτικής συνεργασιών. Εάν οι Η.Π.Α. συνεχίσουν να αποδεσμεύονται ενώ το Ιράκ αποσπάται από την οικονομική κρίση, ο COVID-19 και άλλες ανταγωνιστικές ανησυχίες, το ISIS θα αδράξει την ευκαιρία να κάνει αποδράσεις από τη φυλακή, να ξαναχτίσει τις τάξεις του, και να ανακτήσει εδάφη σε περιοχές όπου οι στρατιωτικοί ή οι δυνάμεις του συνασπισμού έχουν εγκαταλείψει. (Dent, 2020)

9. Η στρατηγική του ISIS στο Ιράκ

Το ISIS έχει αποτελέσει ένα διεθνικό φαινόμενο με περίπου 80.000 μαχητές συμπεριλαμβανομένων 30.000 Ιρακινών και Σύριων και 20.000 αλλοδαπών που έχουν πολεμήσει στο Ιράκ και τη Συρία και εκατοντάδων χιλιάδων υποστηρικτών σε όλο τον κόσμο. Σύμφωνα με τις δυτικές αρχές πληροφορίας και ασφάλειας εκτιμάται ότι οι μαχητές του ISIS στη Συρία και το Ιράκ αυξήθηκαν από 30.000 το 2014 σε 50.000 το 2015. Η στρατηγική του ISIS είναι να κυβερνά τις περιοχές που ελέγχει στο Ιράκ και την Συρία και να επεκταθεί και σε άλλους μουσουλμανικά εδάφη αποδεχόμενοι όρκους πίστης από τοπικές τζιχαντιστικές ομάδες. Πάνω από εκατοντάδες ομάδες έχουν ορκιστεί πίστη στο ISIS και τον Αμπού Μπακρ αλ Μπαγκντάντι. Συγκεκριμένα το ISIS επεδίωξε να ελέγξει την επικράτεια και να διαχειριστεί το χαλιφάτο: να επεκτείνει το χαλιφάτο σε άλλες δυνατές περιοχές για να εκμεταλλευτούν και να αποσταθεροποιήσουν περιοχές που δεν βρίσκονται υπό τον έλεγχό του.

Με την επίδειξη της ίδρυσης του Ισλαμικού Κράτους, προπαγανδίζοντας την ιδέα ενός παγκόσμιου χαλιφάτου και ταυτόχρονα υπονομεύοντας ανταγωνιστικές ομάδες και αφομοιώνοντας ομάδες ομοϊδεατών, το ISIS συγκεντρώνει περισσότερη υποστήριξη και πόρους, συμπεριλαμβανομένου του ανθρώπινου δυναμικού με στόχο την δυνατότητα μελλοντικής επέκτασης. Το ISIS έχει επίσης εμπνεύσει άτομα να πραγματοποιήσουν επιθέσεις στις χώρες καταγωγής τους, όλο και περισσότερο αποτελώντας έτσι μιας πρόκληση, για ξένους νεοσύλλεκτους να ταξιδέψουν στη Συρία και το Ιράκ. Αυτό ωστόσο έχει δώσει ώθηση στο σχέδιο για παγκόσμια επέκταση. (Gunaratna, 2016)

Κατά την άνοδο του, η κατάληψη του βόρειου και βορειοδυτικού Ιράκ από το ISIS, μετά την κατάληψη της βορειοανατολικής Συρίας, αποτέλεσε περαιτέρω απόδειξη και της αυξανόμενης δύναμης της «συγγενικής» οργάνωσης Αλ Κάιντα, με απώτερο σκοπό την ίδρυση ενός περιφερειακού ισλαμικού χαλιφάτου. Οι ριζοσπάστες τζιχαντιστές εκμεταλλευόμενοι τις αδυναμίες των κεντρικών κυβερνήσεων των αδύναμων ή αποτυχημένων κρατών, κατέλαβαν μεγάλες εδαφικές εκτάσεις, με το ISIS εν προκειμένω να αποκτά τον έλεγχο υποδομών, οπλοστάσια, πηγές ενέργειας, και τραπεζικά κεφάλαια, ενώ

ταυτόχρονα επιδίδονταν σε ανελέητη εξόντωση μελών άλλων στρατών, εθνοτήτων και φυλών. (Kobi Michael, 2014)

Το ISIS αποτέλεσε μια τετραδιάστατη απειλή για τις περισσότερες Κυβερνήσεις. Ο πυρήνας του ISIS στη Συρία και το Ιράκ, όσες οργανώσεις σχετίζονται με το ISIS, το ISIS Global και το ISIS online. Η αντιμετώπιση αυτών των απειλών απαιτεί από την μία συμβατικές στρατηγικές μάχης, συμπεριλαμβανομένων των όπλων στο πεδίο μάχης αλλά και την δημιουργία νέων δυνατοτήτων ιδιαίτερα εκείνων που αφορούν την επικοινωνιακή διαχείριση για την παραγωγή και τη διάδοση αντίθετων αφηγημάτων απέναντι στα δικά τους ριζοσπαστικά μηνύματα. Περιλαμβάνει επίσης συμμετοχή της διεθνούς κοινότητας. Συγκεκριμένα, αυτές οι δυνατότητες περιλαμβάνουν επέκταση σε αντιτρομοκρατικές τακτικές μονάδες, αύξηση των αριθμητικών πλεονεκτημάτων της εθνικής ασφάλειας Υπηρεσίες; ανάπτυξη ενός ισχυρού νομικού πλαισίου για προληπτική κράτηση· αύξηση των ειδικών μονάδων σε αστυνόμευση του τομέα του κυβερνοχώρου· και μια ενσωμάτωση του ικανότητες μεταβαίνοντας από την αντιτρομοκρατική συνεργασία στη συνεργασία. (Gunaratna, 2016)

Επιπλέον, ο ρυθμός των επιθέσεων του ISIS στο Ιράκ και τη Συρία δημιούργησε τη δυναμική για την δημιουργία συνδεδεμένων ομάδων εκτός τοπικού θεάτρου δράσεων. Για να σπάσει αυτή η ορμή, είναι ύψιστης σημασίας να επικεντρωθούμε τόσο στην περιοχή του πυρήνα όσο και στις δορυφορικές επαρχίες και να σπάσουν τα δεσμά επικοινωνίας τους. Νέα εκτελεστικά και νομοθετικά εργαλεία είναι απαραίτητα για την απαγόρευση οντοτήτων και προσωπικότητες που υποστηρίζουν, υποστηρίζουν και συμμετέχουν σε δραστηριότητες του ISIS. Αυτοί θα πρέπει να ερευνηθούν, να απαγγελθούν κατηγορίες και να διωχθούν. Δεδομένης της αυξανόμενης παρουσίας του ISIS στον εικονικό τομέα, οι κυβερνήσεις θα πρέπει να παρέμβουν εντείνουν τις προσπάθειές τους για την πρόληψη της εξτρεμιστικής και τρομοκρατικής εκμετάλλευσης του Διαδικτύου μέσα από ένα ισχυρό νομικό πλαίσιο και πλαίσιο διακυβέρνησης. (Gunaratna, 2016)

Αυτό απαιτεί επίσης συνεργασίες με επιχειρήσεις, την κοινωνία των πολιτών και τις κοινοτικές ομάδες. Το κλειδί η οικοδόμηση διαρκών και αποτελεσματικών συνεργασιών έγκειται στη συμπλήρωση του προσέγγιση ολόκληρης της κυβέρνησης με μια προσέγγιση ολόκληρης της κοινωνίας. Η στρατηγική οικοδόμηση και η διατήρηση μιας κοινότητας

ειδικών, συμπεριλαμβανομένων των θρησκευτικών μελετητών να αναπτύξουν και να διαδώσουν αντίθετες αφηγήσεις στην εξτρεμιστική προπαγάνδα μέσω του διαδικτύου, πιο συγκεκριμένα μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ως πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης. Το πιο σημαντικό, οι κυβερνήσεις, ανεξάρτητα από το αν επηρεάζονται άμεσα από την απειλή και παρά τις πολιτικές και ιδεολογικές διαφορές, πρέπει να συνδυάζουν τις πολιτικές τους και να παρουσιάζουν ένα κοινό μέτωπο για να υποβαθμίσουν και να καταστρέψουν το ISIS, την Αλ Κάιντα και άλλες παρόμοιες ομάδες.. (Gunaratna, 2016)

Οι τακτικές του ISIS έχουν επανέλθει σε ένα μείγμα κλασικών εξεγερμένων και τρομοκρατικών τακτικών και καινοτομίες όπως η καύση καλλιεργειών. Δεν είναι όλες αυτές οι τακτικές απαραίτητες βίαιες, και περιλαμβάνουν εκβιασμό και φορολόγηση του πληθυσμού, ιδεολογική κατήχηση, στρατολόγηση αγωνιστών και εγκαθίδρυση δικτύων που παρέχουν στον ISIS τοπικό έλεγχο και εξουσία. Επιδιώκουν επίσης να συνδυάσουν μέτρα καταναγκασμού με προσπάθειες για όξυνση των σεχταριστικών εντάσεων και μείωση της εμπιστοσύνης του κοινού στην τοπική και κεντρική διακυβέρνηση. Αξιοσημείωτο είναι, ωστόσο, ότι το ISIS φαίνεται να δίνει περισσότερους πόρους στους τοπικούς λειτουργούς και διοικητές συγκριτικά με πολλά άλλα τέτοια κινήματα. (Anthony H. Cordesman, 2019)

Τα χρήματα είναι ένα βασικό ζήτημα και το ISIS δεν έχει το υψηλό επίπεδο χρηματοδότησης από πηγές όπως οι πετρελαιοπηγές και το αστικό εμπόριο που το συντηρούσε στο παρελθόν. Ωστόσο, έχει προσαρμόσει τη συγκέντρωση χρημάτων στο σημείο όπου πιθανώς μπορεί να συντηρηθεί επ' αόριστον. Παράλληλα, η επιστροφή σε ένα κλασικό Η εξέγερση έχει εξαλείψει το βάρος της χρηματοδότησης των περισσότερων κοινωνικών δαπανών που έπρεπε να κάνει το ISIS χρηματοδότηση στην επικράτεια που κατείχε, επιτρέποντας στον οργανισμό να συνεχίσει να εξισορροπεί τα έσοδά του και δαπάνες. (Anthony H. Cordesman, 2019)

Το ISIS αποκαθιστά τα χρηματοοικονομικά δίκτυα από αποκέντρωση της δημιουργίας εσόδων, λαμβάνοντας «γρήγορα μετρητά» μέσω εκβιασμού του τοπικού πληθυσμού και αποσπώντας χρήματα από συμβόλαια ανοικοδόμησης ή απαγωγές για λύτρα. Η επανίδρυση χρηματοπιστωτικών δικτύων παρέχει στους ανώτερους ηγέτες του ISIS τη

δυνατότητα να επιβλέπουν τη χρηματοδότηση για τοπικές προτεραιότητες και διατηρούν μια κατακερματισμένη βάση γνώσεων των λογαριασμών τους. (Anthony H. Cordesman, 2019)

Μία ακόμα πτυχή της στρατηγικής του Ισλαμικού Κράτους έχει αποτελέσει και η καταστροφή αρχαιολογικών και θρησκευτικών μνημείων που συνδέονται με τον χριστιανισμό, όπως το Μοναστήρι του Αγίου Ηλία, μια πέτρινη κατασκευή 1.400 ετών κοντά στη Μοσούλη στο βόρειο Ιράκ, όπου το Ισλαμικό Κράτος κατείχε τον έλεγχο από τον Ιούνιο του 2014, όπου ισοπεδώθηκε ενώ είχε αντέξει συγκρούσεις αιώνων. (Almukhtar, 2016) Οι μαχητές του Ισλαμικού Κράτους κατέστρεψαν και την 2.300 ετών πόλη Χάτρα, ένα διατηρημένο αρχαιολογικό συγκρότημα ναών νότια της Μοσούλης και συγχρόνως μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO που σύμφωνα με τις αρχές του ισλαμικού φονταμενταλισμού συνδέεται με την παγανιστική ειδωλολατρία. (Castaneda, 2015)

10. Ιρακινή Κυβέρνηση και ISIS

i. Η ιρακινή Κυβέρνηση, οι σύμμαχοί της και οι αντίπαλοί της

Παρά τις διακρατικές του φιλοδοξίες, το ISIS αποτελεί σε μεγάλο βαθμό το προϊόν από διάφορες ιστορικές εμπειρίες του Ιράκ. Δεκαετίες εξατομικευμένης αυταρχικής διακυβέρνησης, «επαναστατικού» δογματισμού, μιλιταριστικού πολέμου, ο σεχταριστικής προπαγάνδας κρατικές απόπειρες να απορροφηθούν πολιτικά, ισλαμιστικές και φυλετικές ομάδες ενώ παράλληλα η ξένη παρέμβαση η οποία “πυροδότησε” τις αντιλήψεις, τις δεξιότητες και τις θεσμικές μνήμες διαμορφώνοντας την εμφάνιση του ISIS και την εξέλιξή του μέχρι σήμερα. Επομένως, το Ισλαμικό Κράτος θα πρέπει να είναι ένας απολύτως «οικείος εχθρός» σε αυτούς που επιδιώκουν την εξάλειψή του. Στη συνέχεια αναφέρεται το ιστορικό πλαίσιο όπως είναι απαραίτητο, κυρίως σε γεγονότα που ακολούθησαν τη

δήλωση του 2013 από τον ISIS, ως η περίοδος του «Δεύτερου Πολέμου στο Ιράκ». (Martin, 2018)

Επιπλέον, το ISIS κατάφερε να εκμεταλλευτεί τους διάφορους εθντικούς ανταγωνισμούς που λάμβαναν χώρα στην περιοχή του Ιράκ, μία εξ' αυτών να είναι οι Κούρδοι που αποβλέπουν στην δημιουργία ενός ανεξάρτητου Κουρδιστάν. Πραγματοποιώντας επιθέσεις στο Βορειοανατολικό Ιράκ, το ISIS διέπραξε μεγάλες θηριωδίες κατά του κουρδικού πληθυσμού. Στις αρχές Αυγούστου του 2014, εξαπέλυσε απειλές κατά της Περιφερειακής Κυβέρνηση του Κουρδιστάν (KRG), με τις δυνάμεις του να προελαύνουν στα εδάφη υπό κουρδική δικαιοδοσία στο Βόρειο Ιράκ. (Arososai, 2015)

ii. Ένοπλες Δυνάμεις της Κυβέρνησης του Ιράκ

Οι συμβατικές ένοπλες δυνάμεις του Ιράκ αποτελούνται από τον Ιρακινό Στρατό (περιλαμβάνοντας τις Δυνάμεις Ειδικών Επιχειρήσεων), την ιρακινή Πολεμική Αεροπορία, το Ιρακινό Ναυτικό (συμπεριλαμβανομένων των Πεζοναυτών), τις Ιρακινές Δυνάμεις Αεράμυνας και διάφορα στρατεύματα των Υπουργείων Εσωτερικών, αποτελούμενα από συνολικά περίπου 800.000 ενεργούς υπαλλήλους στα τέλη του 2017. Οι Ηνωμένες Πολιτείες αφιέρωσαν τεράστιους πόρους για την οικοδόμηση του «Νέου Ιρακινού Στρατού» μεταξύ του 2003 και του 2012. Ωστόσο, οι συμβατικές ένοπλες δυνάμεις του Ιράκ δεν είχαν καλή απόδοση κατά του ISIS ή άλλων εκδηλώσεων σουνιτικής εξέγερσης των Μουσουλμάνων. (Martin, 2018)

iii.Εσωτερικοί Σύμμαχοι της ιρακινής Κυβέρνησης

Έτσι, το Ιράκ, όπως και η Συρία, αναγκάστηκε να αξιοποιήσει τους πόρους από παράτυπες δυνάμεις και περιφερειακούς συμμάχους. Τον Ιούνιο του 2014 η κυβέρνηση ανακοίνωσε τον σχηματισμό της al-Hashd al-Shaabi (Popular Mobilization Forces ή αλλιώς PMF) μια οργάνωση-ομπρέλα που αποτελείται από δεκαέξι βασικές και δεκάδες μικρότερες πολιτοφυλακές, στελεχωμένες από συνολικά περίπου 110.000 ένοπλοι άνδρες.

Μερικοί από τους πιο σημαντικούς παράγοντες του PMF είναι το όργανο Badr Organization (πρώην Ταξιαρχίες Badr), η Asaib Ahl al-Haq (League of the Righteous), οι Saraya al-Salam (Ταξιαρχίες Ειρήνης), η Kataib Hezbollah (Hezbollah Brigades), και Kitaib al-Imam Ali (Imam Ali Brigades). Οι περισσότερες από αυτές πολιτοφυλακές, πολλές από τις οποίες ήταν οι δικαιούχοι εκπαίδευσης και αεροπορικής υποστήριξης από τις Η.Π.Α, έχουν συμμετάσχει σε «δημογραφική ανασχεδίαση» και άλλα εγκλήματα πολέμου. (Martin, 2018)

Ο οργανισμός PMF λογοδοτεί στον Ιρακινό πρωθυπουργό, αλλά πολλοί παρατηρητές ισχυρίζονται ότι όντως λαμβάνουν εντολές από την Τεχεράνη μέσω του Ιρανού διοικητή του Σώματος των Φρουρών της Επανάστασης Qasem Soleimani, ο οποίος φημίζεται ότι κατέχει ακόμη μεγαλύτερη δύναμη επιρροής στο Ιράκ από ό, τι στη Συρία. Η συναίνεση υποστηρίζει ότι η ιρακινή Κυβέρνηση θα είχε αποτύχει να σταματήσει την επέκταση του ISIS το 2014 προς τα νότια, πόσο μάλλον να ανακτήσει μεγάλο μέρος της επικράτειας που είχε καταληφθεί, χωρίς την παρέμβαση του PMF και του Σώματος Φρουρών. Είναι επίσης κοινώς αποδεκτό ότι, με την εκχώρηση μιας τέτοιας κρίσιμης κρατικής λειτουργίας ασφάλειας στο γειτονικό Ιράν, η Βαγδάτη χάνει την κυριαρχία της με κλασικούς όρους *realpolitik*. (Martin, 2018)

Μια άλλη αξιόμαχη στρατιωτική δύναμη καταλαμβάνει έναν αμφισβητούμενο χώρο μεταξύ των ιρακινών Ενόπλων Δυνάμεων, των συμμάχων τους και των αντιπάλων τους: των Κουρδικών πολιτοφυλακών γνωστών συλλογικά ως Peshmerga (Πεσμεργκά). Δεν υπάρχουν διαθέσιμα αξιόπιστα στοιχεία, αλλά οι εκτιμήσεις δείχνουν ότι κυμαίνονται από 150.000 έως 200.000 ένοπλου δυναμικού. Αν και τυπικά συμμάχησε με την Ιρακινή Κεντρική Κυβέρνηση στη μάχη κατά του ISIS, οι Πεσμεργκά λαμβάνουν εντολές από τον έναν ή τον

άλλο θεσμό της αυτόνομης αυτοδιοικούμενης Περιφερειακής Κυβέρνησης του Κουρδιστάν (KRG), όχι από τη Βαγδάτη.

Από το 2014, οι επιθέσεις των Πεσμεργκά έχουν εκδιώξει το ISIS από περιφέρειες με κουρδική πλειοψηφία τεσσάρων επαρχιών και στη διαδικασία αυτή έχουν αναλάβει επίσημα τον έλεγχο της επικράτειας, υπό την εξουσία της κεντρικής κυβέρνησης. Σύμφωνα με πληροφορίες, η KRG σχεδιάζει να χρησιμοποιήσει αυτές τις περιοχές ως «προϊόν ανταλλαγής» σε μελλοντικές διαπραγματεύσεις με τη Βαγδάτη, μια διαδικασία που θεωρήθηκε πιο αμφιλεγόμενη από το δημοψήφισμα ανεξαρτησίας του KRG του Σεπτεμβρίου 2017.

Επιπλέον, η Διεθνής Αμνηστία και άλλοι έχουν αποδόσει κατηγορίες στους Πεσμεργκά για την «δημογραφική μηχανική» που εφαρμόζουν σε αυτά τα εδάφη: είτε καταστρέφοντας σπίτια σε αραβικά χωριά, εμποδίζοντας τους πρώην κατοίκους από το να επιστρέψουν σε αυτά και ουσιαστικά προσαρτώντας περιοχές πλούσιες σε πετρέλαιο στην Κουρδική Περιφερειακή Κυβέρνηση. Αυτές οι ενέργειες προμηνύουν δύσκολες σχέσεις μεταξύ της κεντρικής κυβέρνησης του Ιράκ και της KRG, εάν και εφόσον και τα δύο μέρη θεωρούν την απειλή του ISIS εξαλειφθείσα.

Μια άλλη ένοπλη ομάδα με πιθανή μελλοντική σημασία είναι το Irak Türkmen Cephesi (Ιρακινό Τουρκμενικό Μέτωπο, ITF), που ισχυρίζεται ότι προστατεύει τα δικαιώματα των Τουρκμενών στο Κιρκούκ, τη Μοσούλη και περιοχές στο Κυβερνείο της Ντιγιάλα με σημαντικούς Τουρκμενικούς πληθυσμούς. Με την προφανή συγκατάθεση της Βαγδάτης και του KRG έχουν λάβει εκπαίδευση και εξοπλισμό από τις Τουρκικές Ειδικές Δυνάμεις και έχουν συμμετάσχει σε επιθέσεις κατά του ISIS. Η κεντρική κυβέρνηση είχε ανακοινώσει σχέδια για την ενσωμάτωση του ITF στις ιρακινές Ένοπλες Δυνάμεις μετά την ήττα του ISIS. (Martin, 2018)

iv. Περιφερειακοί Σύμμαχοι της ιρακινής κυβέρνησης

Από το 2011, οι βελτιωμένες σχέσεις μεταξύ Δαμασκού και Βαγδάτης έχουν οδηγήσει στην ανταλλαγή πληροφοριών, τον συντονισμό ορισμένων στρατιωτικών επιχειρήσεων και

στον περιορισμένο αριθμό συριακών αεροπορικών επιδρομών εναντίον στόχων του ISIS στο Ιράκ. Η συνεχής συνεργασία, ωστόσο, εξαρτάται από την επιρροή του Ιράν, η οποία είναι μακράν ο σημαντικότερος περιφερειακός σύμμαχος της Βαγδάτης στον αγώνα κατά του ISIS. Αυτό δεν πρέπει να αποτελεί έκπληξη, δεδομένης της εγγύτητας των δύο κρατών και των δύο πολυάριθμων πολιτικών και θρησκευτικών συγγενειών των δύο κυβερνήσεων. Επιπλέον, πολλά μέλη από τη σημερινή πολιτική ελίτ του Ιράκ - μέλη της Ισλαμικής Ντάουα ή Κόμματα του Ισλαμικού Ανώτατου Συμβουλίου του Ιράκ (ISCI), πέρασαν πολλά χρόνια σε εξορία στην Ισλαμική Δημοκρατία, όπου συνεργάστηκαν με τις υπηρεσίες πληροφοριών της χώρας σε απόπειρες ανατροπής του Σαντάμ Χουσεΐν.

Το Ιράν έχει παράσχει οικονομική, τεχνική και υλικοτεχνική υποστήριξη στις Κυβερνήσεις του Nuri al Maliki και του Haider al-Abadi. Εκτός από τη χρηματοδότηση, την εκπαίδευση και τον εξοπλισμό των Μονάδων Λαϊκής Κινητοποίησης (PMUs), το Ιράν βοήθησε στον σχεδιασμό των επιθέσεων και παρείχε όπλα και πυρομαχικά στους Κούρδους Πεσμεργκά. Παρά τις επανειλημμένες αξιώσεις προς την αντίθετη πλευρά, από το καλοκαίρι του 2014 η Τεχεράνη έχει επίσης παρέμβει στη σύγκρουση απευθείας, πραγματοποιώντας αεροπορικές επιδρομές εναντίον στόχων του ISIS και αναπτύσσοντας τεθωρακισμένα και δυνάμεις πεζικού σε συντονισμό με τους Πεσμεργκά, τους PMU και τις δυνάμεις του Ιρακινού Στρατού. Σε αυτή την διαδικασία, οι δυνάμεις του IRGC (Islamic Revolutionary Guard Groups) υπέστησαν πολλές απώλειες, συμπεριλαμβανομένου του θανάτου αρκετών ανώτερων αξιωματικών.

[v. Ένοπλη Αντιπολίτευση στην ιρακινή Κυβέρνηση](#)

Με την πρώτη ματιά, η ιστορία της ένοπλης αντιπολίτευσης στην ιρακινή Κυβέρνηση είναι περίπλοκη και συγκεχυμένη όπως στην περίπτωση της Συρίας. Οι ομάδες έχουν αλλάξει ονόματα, διασυνδέσεις, και προφανής σκοπούς με ιλιγγιώδη συχνότητα. Επιπλέον, η απουσία επαληθεύσιμων πληροφοριών, είναι συχνά δύσκολο να

προσδιοριστεί εάν ορισμένες μικρότερες μονάδες συνδέονται αυτήν τη στιγμή με μια μεγαλύτερη ομάδα, ή εάν ορισμένες ομάδες παραμένουν ενεργές. Επιπλέον, οι παρατηρητές δεν μπορούν να συμφωνήσουν για τον προσανατολισμό πολλών ομάδων, περιγράφοντας εναλλακτικά έχοντας την ίδια οργάνωση με τον «Μπααθιστή, «φυλετικό» ή «Ισλαμιστή». Ωστόσο, μετά από μια πιο προσεκτική εξέταση, αρκετά σημαντικά γεγονότα γίνονται ξεκάθαρα. Πρώτον, όπως και στη Συρία, η εξέγερση έχει πολλές συνέχειες με παρελθοντικές εκδηλώσεις και δρώντες. Για παράδειγμα, βασικοί θεσμοί, ιδεολογίες, πολιτικές και στελέχη του καθεστώτος του Σαντάμ Χουσεΐν εμφανίστηκαν στην εξέγερση μετά το 2003 και έχουν διαμορφώσει τη συνεχιζόμενη ύπαρξή του. (Martin, 2018)

Δεύτερον, πολλές εκδηλώσεις της συνεχιζόμενης εξέγερσης ήταν εντελώς αποτρεπτικές. Με άλλα λόγια, οι ενέργειες της κυβέρνησης Μαλίκι οδήγησε, σε κάποιο βαθμό, την συρρίκνωση μιας ευρείας βάσης σύγκρουσης και εμπόδισε τις προσπάθειες για να νικηθεί το ISIS. Πολλές ομάδες που συμμετείχαν στις εξεγέρσεις κατά των αμερικανικών δυνάμεων σταμάτησαν τις εχθροπραξίες, αποστρατεύτηκαν και/ ή άλλαξαν τον τρόπο αντίθεσής τους μετά την εφαρμογή της Συμφωνίας του 2011 για το καθεστώς των δυνάμεων (SOFA) που οδήγησε στην απόσυρση των μαχητικών στρατευμάτων των Η.Π.Α.

Η παραβίαση προηγούμενων Συμφωνιών από την Κυβέρνηση Μαλίκι να ενσωματώσει σουνίτες αντάρτες στις ιρακινές Κυβερνητικές δυνάμεις, η χειραγώγηση των εθνικών εκλογών, αρνούμενος αξιώματα σε σουνίτες υποψηφίους, και η βίαιη καταστολή ειρηνικών διαδηλώσεων έχει ωθήσει πολλούς να πάρουν και πάλι τα όπλα. Επιπλέον, αρκετοί σουνίτες ηγέτες ανταρτών, αν και ορκισμένοι εχθροί του ISIS, αρνήθηκαν συχνά να διαφωνήσουν με τις θέσεις του έως ότου, αυτά και άλλα παράπονα κατά της κεντρικής Κυβέρνησης αναδειχθούν. Επιπλέον, πολλές από τις πιο εκπληκτικές στρατιωτικές επιτυχίες του ISIS στο Ιράκ μπορεί να αποδοθούν στις προσπάθειες του πρώην πρωθυπουργού Nuri al Maliki για «αποδείξεις πραξικοπήματος» από τις Ένοπλες Δυνάμεις του Ιράκ, αντικαθιστώντας ικανούς επαγγελματίες με πιστούς φίλους που συχνά ήταν άπειροι, διεφθαρμένοι και επιρρεπείς στο να εγκαταλείψουν τους στρατιώτες και τους πολίτες υπό τις διαταγές τους, με την πρώτη απειλή επίθεσης ανταρτών.

Τέλος, αν και η ισχυρή συμμετοχή του Ιράν στην εκστρατεία κατά του ISIS φαίνεται ότι έσωσε προσωρινά τη Βαγδάτη η αντιληπτή κυριαρχία της στο Ιράκ ουσιαστικά εγγυάται την διατήρηση μιας σουνιτικής εξέγερσης στο άμεσο μέλλον.

Το Al Qiyada al Aliyya lil Jihad wal Tahrir (Ανώτατη Διοίκηση για Τζιχάντ και Απελευθέρωση, SCJL), είναι ένας συνασπισμός είκοσι τριών ένοπλων ομάδων που δραστηριοποιείται σε μεγάλο μέρος του Ιράκ. Ιδρύθηκε το 2007 και τα περισσότερα από τα μέλη του πήραν τα όπλα εναντίον των Ηνωμένων Πολιτειών το 2003.

Το SCJL σταμάτησε να επιτίθεται σε στόχους της ιρακινής Κυβέρνησης μετά την εφαρμογή της Συμφωνίας SOFA του 2011, συνεχίζοντας εχθροπραξίες στην Βαγδάτη τον Ιανουάριο του 2014. Το SCJL αυτοχαρακτηρίζεται ως «ισλαμιστικό» και «αραβικό εθνικιστικό», αλλά επειδή ηγείται αυτού ο πρώην αντιπρόεδρος του Ιράκ Ιζάατ Ιμπραήμ αλ Ντούρι, πολλοί παρατηρητές το έχουν χαρακτηρίσει ως Μπααθικό. (Martin, 2018)

Η μεγαλύτερη και πιο δυναμική ομάδα του είναι SCJL είναι η Jaysh Rijal al Tariqa al Naqshbandiyya (Στρατός των Αντρών του Τάγματος Naqshbandi [Σούφι]), του οποίου ηγείται επίσης ο al Douri. Το SCJL είναι αμείλικτα αντίθετο με την ιρακινή κυβέρνηση και την ιρανική στήριξη προς αυτή. Έτσι, αν και επίσημα δεν συμμάχησε με το ISIS, επαίνεσε ορισμένα από τις δράσεις της ομάδας και συνεργάστηκε μαζί της κατά τη διάρκεια της δράσης του 2014 «Northern Offensive» όπου κατέλαβε τη Μοσούλη και άλλες πόλεις του Ιράκ. (Martin, 2018)

Η ομάδα Al Majlis al Askari al Amm li Thuwwar al Iraq (Γενικό Στρατιωτικό Συμβούλιο για τους Επαναστάτες του Ιράκ, GMCIR) ιδρύθηκε τον Ιανουάριο του 2014 από πρώην γραφειοκράτες και στρατιωτικούς αξιωματικούς του Σαντάμ Χουσεΐν ως απάντηση στη δολοφονία άοπλων από το καθεστώς Μαλίκι, Σουνιτών διαδηλωτών το 2012 και το 2013. Το GMCIR, μερικές φορές χαρακτηρίζεται ως «φυλετικό», αυτοχαρακτηρίζεται ως δημοκρατικό και μη θρησκευτικό και ισχυρίζεται ότι διοικεί 75.000 ένοπλους μαχητές στο Anbar και τέσσερις άλλους Κυβερνήτες. Όπως και το SCJL, είναι πολέμιος της ιρανικής επιρροής στο Ιράκ και συνεργάστηκε με το ISIS στη Βόρεια Επίθεση (Northern Offensive) του 2014.

Η ομάδα Al Majlis al Askari li Thuwwar Al Ashair (Στρατιωτικό Συμβούλιο των Φυλετικών Επαναστατών), ευρέως γνωστό ως Επαναστατικό Συμβούλιο των Φυλών Ανμπάρ, είναι η πιο πρόσφατη ενσάρκωση του Κυβερνείου Ανμπάρ με επίκεντρο φυλετικές πολιτοφυλακές που συμμετείχαν στην εξέγερση του 2003–07 καθώς και η «Αφύπνιση» κατά της Αλ Κάιντα. Παλαιότερα επικεφαλής τους υπήρξε ο σείχης Αλί Χατέμ αλ Σουλεϊμάν και αποτελούνταν από 60.000 (κυρίως Dulaim) ένοπλους άνδρες της φυλής. Το Συμβούλιο προσπάθησε επίσης, μετά το SOFA, να συμμετάσχει σε ειρηνικές τοπικές εκλογές. Καθώς η Κυβέρνηση Μαλίκι κατέστειλε αυτές τις προσπάθειες, το συμβούλιο επέστρεψε στην ένοπλη αντίσταση, συμμετέχοντας στο προαναφερθέν North Offensive του 2014. Σε αντίθεση με πολλές άλλες ανταρτικές ομάδες, το συμβούλιο δεν επιδιώκει την διάλυση της ιρακινής κυβέρνησης. Ωστόσο έχει αρνηθεί να επιτεθεί στις δυνάμεις του ISIS μέχρι να αποσυρθούν τα κυβερνητικά στρατεύματα από την Ανμπάρ και άλλες διοικητικές περιοχές. (Martin, 2018)

Τέλος, η ομάδα Al Majlis al Siyasi lil Muqawamat al Iraqiyga (Πολιτικό Συμβούλιο για την Ιρακινή Αντίσταση, PCIR) είναι ένας συνασπισμός πολλών ανταρτικών ομάδων που αποστρατεύτηκε επίσης το 2011 και επιχείρησε να συμμετάσχει στην πολιτική διαδικασία. Τα πιο σημαντικά από τα μέλη της είναι η Hamas al Iraq (Χαμάς του Ιράκ), Al-Jabha al-Islamiyya lil-Muqawama al-Iraqiyga–Jama (Ισλαμικό Μέτωπο για την Ιρακινή Αντίσταση) και al Jaysh al Islami fi al Iraq (Ισλαμικός Στρατός στο Ιράκ, IAI). Το IAI ήταν μία από τις μεγαλύτερες και πιο αποτελεσματικές ομάδες που συμμετείχαν στην εξέγερση κατά των ΗΠΑ το 2003-07, εναντίον του AQI και στην εκστρατεία υπό την ηγεσία του ISIS που κατέλαβε τη Μοσούλη. (Martin, 2018)

Μέχρι το καλοκαίρι του 2010, το Ισλαμικό Κράτος του Ιράκ βρισκόταν στα πρόθυρα εξαφάνισης. Οι Η.Π.Α., η Κυβέρνηση του Ιράκ και οι δυνάμεις της Σουνιτικής Αφύπνισης είχαν σκοτώσει την ανώτατη ηγεσία της, εξαντλώντας σοβαρά τις τάξεις της, εκδιώκοντας το από τις περισσότερες πόλεις. Δύο σειρές γεγονότων μεταμόρφωσαν τις τύχες τους: Η έναρξη του εμφυλίου πολέμου στη Συρία και οι ενέργειες της Κυβέρνησης Μαλίκι. Η απόσυρση των συριακών ενόπλων δυνάμεων και των υπηρεσιών ασφαλείας από περιοχές με πλειοψηφία Σουνιτών, κατά μήκος των ανατολικών συνόρων της χώρας δημιούργησαν ένα άλλο θέατρο δράσεων, επιτρέποντας στον νέο ηγέτη του ISI, Abu Bakr al Baghdadi, να μετουσιώσει σε πράξεις το έργο του al Zarqawi στο Ιράκ μετατράπηκε σε μια πραγματικά

διεθνική επιχείρηση. Και η άρνηση της Κυβέρνησης Μαλίκι να πληρώσει τους μισθούς των πρώην μαχητών του κινήματος της Αφύπνισης από το μισθολόγιο της ιρακινής κυβέρνησης οδήγησε έμπειρους, εκδικητικούς αντάρτες να πλημμυρίζουν ξανά τις τάξεις του ISIS. (Martin, 2018)

Αυτή η μετάγγιση εργατικού δυναμικού και τεχνογνωσίας υπογράμμισε τις ιδεολογικές συγγένειες και συνυφασμένες ιστορίες του ISIS και του ιρακινού Μπααθισμού. Όταν έλαβε το χρήμα του νέου εμίρη του ISI, ο αλ Μπαγκντάντι άρχισε αμέσως να επεκτείνει την πολιτική στράτευσης του Αλ Ζαρκάουι όσο το δυνατόν περισσότερο από τους πρώην στρατιωτικούς και το προσωπικό ασφαλείας του Σαντάμ. (Martin, 2018)

11. Δημόσιος λόγος του ISIS

Το 2014 λαμβάνει χώρα η κατάληψη της μεγαλύτερης χριστιανικής πόλης του Ιράκ από τους ίδιους μαχητές ισλαμιστές που είχαν ως βάση τους περιοχές της ανατολικής Συρίας και του δυτικού και βόρειου Ιράκ. Η προέλαση του ISIS (ή του Ισλαμικού Κράτους, παλαιότερα γνωστό ως Ισλαμικό Κράτος στο Ιράκ και τη Συρία) είχε προκαλέσει τη φυγή χιλιάδων Χριστιανών από την πόλη, όπως έκαναν άλλες μειονοτικές ομάδες που στοχοποιήθηκαν από το ISIS, καθώς και οι Σίιτες Μουσουλμάνοι. (Mariano, 2014)

Πιο συγκεκριμένα, Το Qaraqosh αποτελεί μια ιστορική ασσυριακή πόλη 50.000 κατοίκων και βρίσκεται περίπου είκοσι (20) μίλια νοτιοανατολικά της Μοσούλης, της δεύτερης μεγαλύτερης πόλης του Ιράκ, όπου το ISIS κατείχε επίσης τον έλεγχο. Όταν το ISIS κατέλαβε τη Μοσούλη, πολλοί κάτοικοι από εκεί είχαν καταφύγει στο Qaraqosh. Στη Μοσούλη, το Ισλαμικό Κράτος εξέδωσε τελεσίγραφο στους Χριστιανούς που ζουν εκεί: Να ασπαστούν το Ισλάμ, να πληρώσουν πρόστιμο ή να αντιμετωπίσουν «θάνατο από το ξίφος». (Mariano, 2014)

Ο λόγος των μελών του είναι πάντοτε γεμάτος απειλές, ρητορική βίας, μηνύματα ανακατάληψης εδαφών με αραβικό παρελθόν όπως η Ανδαλουσία και εξόντωσης όλων των πιθανών αντιπάλων όπως είναι οι Εβραίοι και οι Ευρωπαίοι κατακτητές (Pictures, 2014)

Συμπεράσματα

Το Ισλαμικό Κράτος (ISIS) στο Ιράκ από την τελευταία δεκαετία, λειτούργησε αποτελεσματικά ως εκφραστής των ιδεών του ισλαμικού φονταμενταλισμού, έδρασε αναθεωρητικά με αντί-Δυτικό χαρακτήρα θέλοντας να ανανεώσει την εγχώρια πολιτική σκηνή με πολιτικές που βασίζονται σε μια επιστροφή στις ρίζες (back to the roots) ή αλλιώς στα θεμέλια (fundamentals) από όπου προέρχεται, ετυμολογικά και η λέξη φονταμενταλισμός, ή θεμελιοκρατία σε πλήρη απόδοση στην ελληνική γλώσσα. Επιπλέον,

ο βασικός πολιτικός στόχος που θέτει είναι η κατάληψη και ο έλεγχος των εδαφών όπου κατοικούν μουσουλμάνοι με απώτερο σκοπό την σύσταση ενός «μουσουλμανικού κράτους» (Χαλιφάτο) που θα ορίζεται από το Κοράνι και όχι κάποιο Σύνταγμα με σκοπό την απόλυτη επαναφορά της θρησκείας στην δημόσια σφαίρα. Στην προσπάθεια του αυτή, μπορεί να λεχθεί ότι ασκεί μια επαναστατική εξωτερική πολιτική, αναζητώντας εσωτερική νομιμοποίηση εν προκειμένω στην περιοχή του Ιράκ και εξωτερικούς συμμάχους ανά τον κόσμο που θα στρατευτούν μαζί του. Επιπλέον, εκμεταλλεύεται το πολιτικό κενό που υπάρχει ως προς την άσκηση εξουσίας από το Κράτος του Ιράκ, σε όλη την επικράτεια του καθώς και την αδυναμία άσκησης του μονοπωλίου νόμιμης βίας – περίπτωση fail state.

Έρχεται σε σύγκρουση με την εκλεγμένη και νόμιμη Κυβέρνηση του Ιράκ και τις Δυτικές δυνάμεις, απόρροια της ιδεολογικής του απέχθειας προς την φιλελεύθερη δημοκρατία που διαφθείρει σύμφωνα με τον ισλαμικό φονταμενταλισμό τον άνθρωπο και παραγκωνίζει την θρησκεία στην ιδιωτική σφαίρα. Με άλλα λόγια, για να απαντήσουμε στο αρχικό επιστημονικό ερώτημα, το ISIS αποτέλεσε αναμφίβολα εκφραστής των ιδεών του ισλαμικού φονταμενταλισμού, στην περιοχή του Ιράκ, μέσα από την άσκηση ένοπλης βίας και τρομοκρατίας, ρητορικής μίσους και μανιχαισμού (με διλήματα καλό και κακό), εξόντωσης πολιτικών και μη αντιπάλων μη κατορθώνοντας ωστόσο να πετύχει τις πολιτικές του στοχεύσεις όπου σχετίζονταν με την σύσταση ενός Χαλιφάτου.

Βιβλιογραφία

Almukhtar, S. (2016, Μάρτιος 28). *The Strategy Behind the Islamic State's Destruction of Ancient Sites*. Ανάκτηση Οκτώβριος 18, 2023, από The New York Times : <https://www.nytimes.com>

Anthony H. Cordesman, A. T. (2019). *The Return of ISIS in Iraq, Syria and the Middle East*. Center for Strategic and International Studies (CSIS).

Arosoaie, A. (2015, Ιανουάριος-Φεβρουάριος). Iraq. *Counter Terrorist Trends and Analyses*, Vol. 7, No. 1 .

Brigadier Karl Harris, D. S.-D. (2022, Οκτώβριος 12). *International Institute for Strategic Studies (IISS)*. Ανάκτηση Δεκέμβριος 12, 2023, από IISS : <https://www.iiss.org>

- Castaneda, A. (2015, Μάρτιος 7). *ISIS destroy another ancient site in Iraq*. Ανάκτηση Νοέμβριος 15, 2023, από CBC : <https://www.cbc.ca/news>
- Dent, E. (2020). *US POLICY AND THE RESURGENCE OF ISIS IN IRAQ AND SYRIA* . Middle East Institute.
- Group, I. C. (2019). *Report Part Title: Iraq: The New ISIS Insurgency*. International Crisis Group.
- Gunaratna, R. (2016, Ιανουάριος). Global Threat Forecast The Rise of ISIS. *Counter Terrorist Trends and Analyses*, Vol. 8, No. 1 , σσ. 6-11.
- Habeck, M. (2008). 5. Η σύγκρουση των πολιτισμών, Μέρος Πρώτο. Στο Μ. Habeck, *ΟΙ ΜΑΧΗΤΕΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ - Η ιδεολογία και τα συνθήματα του Ιερού Πολέμου* (σσ. 95-96). Αθήνα: Εκδόσεις ΤΟΥΡΙΚΗ.
- Habeck, M. (2008). 6. Η σύγκρουση των πολιτισμών, Μέρος Β'. Στο Μ. Habeck, *ΟΙ ΜΑΧΗΤΕΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ - Η ιδεολογία και τα συνθήματα του Ιερού Πολέμου* (σσ. 117-118). Αθήνα: Τουρίκη.
- Habeck, M. (2008). 7. Από τη Μέκκα στη Μεδίνα. Στο Μ. Habeck, *ΟΙ ΜΑΧΗΤΕΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ - Η ιδεολογία και τα συνθήματα του Ιερού Πολέμου* (σσ. 95-96). Αθήνα: Εκδόσεις Τουρίκη.
- Habeck, M. (2008). 7. πό τη Μέκκα στη Μεδίνα. Στο Μ. Habeck, *ΟΙ ΜΑΧΗΤΕΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ - Η ιδεολογία και τα συνθήματα του Ιερού Πολέμου* (σσ. 143-144). Αθήνα: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥΡΙΚΗ.
- Hassan, M. (2023). *Why ISIS Cannot Bring the Caliphate Back to Life*. Carnegie - Endowment for International Peace.
- Haynes, J. (2018). 11. Θρησκευτικοί Φονταμενταλισμοί . Στο J. Haynes, *Θρησκεία και Πολιτική - Μια Σύγχρονη Επιτομή* (σσ. 263-264). Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο.
- Khan, I. (2015, Ιούνιος 4). *Breaking News, World News and video from Al Jazeera*. Ανάκτηση Δεκέμβριος 15, 2023, από Breaking News, World News and video from Al Jazeera: <https://www.aljazeera.com>
- Kobi Michael, U. D. (2014). *ISIS success in Iraq and Syria: Strategic Ramifications*. Institute for National Security Studies (INSS).
- Mariano, C. (2014, Αύγουστος 8). *CNN*. Ανάκτηση Οκτώβριος 26, 2023, από CNN : <https://edition.cnn.com>
- Martin, K. W. (2018). Syria and Iraq ISIS and Other Actors in Historical Context . Στο S. G. Feisal al-Istrabadi, *The Future of ISIS - Regional and International Implications* . Brookings Institutions Press. (2018).
- Milton-Edwards, B. (2005). 1 A diverse tradition from past to present. Στο B. Milton-Edwards, *Islamic Fundamentalism since 1945* (σσ. 9-11). London: Routledge.
- Milton-Edwards, B. (2005). Introduction . Στο B. Milton-Edwards, *Islamic Fundamentalism since 1945* (σσ. 1-9). London: Routledge.

Mroue, B. (2023, Αύγουστος 3). *Associated Press: Breaking News, Latest Headlines and Videos* .
Ανάκτηση Δεκέμβριος 15, 2023, από Associated Press: Breaking News, Latest Headlines and Videos :
<https://apnews.com>

Pictures, J. (2014). Inside ISIS and the Iraq Caliphate.

Πάτελος, Κ. Γ. (2007). ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - ΒΑΣΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΗΣ ΘΕΜΕΛΙΟΚΡΑΤΙΑΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΚΑΙ
ΑΝΑΝΕΩΣΗ. Στο Κ. Γ. Πάτελος, *ΘΕΜΕΛΙΟΚΡΑΤΙΑ - Ο ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ*
ΦΟΝΤΑΜΕΝΤΑΛΙΣΜΟΣ (σσ. 67-68). Αθήνα: Εκδόσεις Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ.